

STICHTING KRITISCH FAUNABEHEER

Jaargang 16 Nummer 4 December 1991

argus

DE STEM VAN
SPRAKELOZE WILDE DIEREN

congres
verantwoord
faunabeleid

zie achterpagina

Colofon

ISSN 0166-5073 Argus is het kwartaaltijdschrift van de Stichting Kritisch Faunabeheer, Amsteldijk-Noord 135, 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 6 41 07 98. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die minstens f 25,- per jaar betalen via Postbanknummer 352 21 88 te Boxtel. Indien u de Stichting Kritisch Faunabeheer testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Redactie Roelof de Beer, Ben de Bruin,
Pauline de Jong, Wim Voortman

Redactieadres Ben de Bruin, Teijlingerlaan 33,
2171 CC Sassenheim, Telefoon (02522) 1 46 58

Fotoredactie Pieter Eibers, Fons Bergersstraat 8
[5913.SJ.Venlo](mailto:5913.SJ.Venlo@skf.nl), Telefoon (077) 51 80 37

Vormgeving Rob Busser (Vorm en Beeld)

Druk Thieme, Zutphen

Donateursadministratie Postbus 150, 6870 AD Renkum

Doelstelling De Stichting Kritisch Faunabeheer is een landelijke organisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeheer. De Stichting Kritisch Faunabeheer tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van milieuvriendelijke beheersmaatregelen, het stimuleren van onderzoek en het kenbaar maken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Bestuur I. v.d. Abeele, R. Boeve-Bant, J.B. de Bruin,
M.A. Brunt, W.L. Jansen, A.P. de Jong, C.A.W.M. Ligvoet,
H. Niesen, J.W.G. Pfeiffer, H. Pluijmakers, J. Poeder,
P. Rigterink, G. v.d. Sande, R. Stockmann, J. Webbink.

Secretariaat SKF Mw. A. P. de Jong, Amsteldijk-Noord 135
[1183 TJ Amstelveen, Telefoon \(020\) 6 41 07 98](tel:0206410798)

Penningmeester G. v.d. Sande, Postbus 820,
5280 AV Boxtel, Telefoon (04113) 27 16

Regiogroep Limburg Postbus 27, 6114 ZG Susteren,
[Telefoon \(04499\) 28 48](tel:044992848)

Knipselkrant Zes keer per jaar verschijnt de SKF-knipselkrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeheer. U kunt zich abonneren door overmaking van f 15,- per jaar op Postbanknummer 352 21 88 t.n.v. de penningmeester van SKF te Boxtel, onder vermelding van 'Knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: SKF-knipselarchief, Bergsepad 6, 1244 PS Ankeveen.

Inhoud

3 H. Niesen: Nota Jacht en wildbeheer

Voorlopig is er nog geen Flora- en faunawet, wel deze nota, die het beleid voor de komende jaren uitstippelt. Zoals de naam al doet vermoeden, zijn er twee soorten fauna: dieren en dieren waarop men schiet. Is er toch iets positiefs te melden?

4 H. Niesen: 'Wise Use'

'Jagen' doet geen jager meer; hij 'beheert' - zeker als hij met de buitenwacht spreekt. Graag bedient hij zich ook van andere camouflagetermen, die hij desgewenst uit onverdachte bronnen kaapt.

6 A.P. de Jong: Uitverkoop in het nieuwe land?

Het Rijk trekt de handen af van Z.-Flevoland en geeft de gemeenten daardoor te veel hooi op de vork. Op het gebied van faunabeheer zijn de jagersorganisaties maar al te zeer bereid de gemeenten te 'ontlasten'. SKF ziet kwade tendensen.

11 H. Stockmann: Jachtwet: spelregels voor de jachtsport II

Het tweede artikel in de reeks over de Jachtwet: het genot van het spel in binnen- en buitenland, en de dubieuze rol van overheidsdienaren.

14 Opkomst

Jaarvergadering SKF 1991

16 In gesprek met

Lucienne van Ek

18 Van het front

Nota Goed rentmeesterschap, Sponsor uit de droom

19 Kort nieuws

Dassen

20 Op dezelfde lijn

Bestrijding overlast

21 Boekbespreking

22 Plus en min

23 Oproep

congres
verantwoord
faunabeleid

Voor verdere informatie zie pagina 24

Nota Jacht en Wildbeheer

Harm Niesen

Het ziet er niet naar uit, dat er werkelijk binnen afzienbare tijd een nieuwe Flora- en faunawet komt. Daarmee worden de veranderingen in de huidige, verouderde Jacht- en Vogelwet, die op het ogenblik worden voorbereid, belangrijker dan ze op het eerste gezicht leken. Dat geldt voor de 'reparatiewetgeving' waarmee men tracht te voldoen aan de minimale eisen van de EG-Vogelrichtlijn en voor de *Nota jacht en wildbeheer*. Deze nota kunnen we rustig beschouwen als het beleidsstuk voor de komende jaren; in een eventuele Flora- en faunawet zal deze nota de basis zijn voor het onderwerp jacht.

Al in de inleiding van de nota wordt geconstateerd, dat de samenleving geleidelijk aan met andere ogen is gaan kijken naar de natuur en anders is gaan oordelen over het plegen van ingrepen in de natuur. Wij vleien ons enigszins met de gedachte dat de Stichting Kritisch Faunabeheer aan deze verandering een wezenlijke steen heeft bijgedragen. Het spijt ons dan ook buitengewoon, dat wij niet bij de voorbereidende besprekingen betrokken zijn geweest en dat wij min of meer toevallig in het bezit van de eerste versie van de nota zijn gekomen. Maar natuurlijk zal dat ons er niet van weerhouden, op de nota te reageren.

Met de in de inleiding geformuleerde constatering dat de regelgeving en het gevoerde beleid voor de jacht bijstelling behoeven, stemmen wij van harte in. Dat geldt echter niet voor de conclusie dat slechts op drie zeer beperkte onderdelen - internationale regelgeving, bejaagbare soorten en jacht in natuurgebieden - aanpassing nodig zou zijn.

In de allereerste plaats richten onze bezwaren zich op de merkwaardige uitzonderingspositie die de jacht ook in deze nota weer toebedeeld heeft gekregen. Waarom worden de in de Jachtwet genoemde soorten niet samen met alle andere diersoorten als één groot ecologisch geheel behandeld. Waarom worden niet veel meer maatschappelijke groeperingen en organisaties betrokken bij een nota die voor jaren het beleid zal bepalen. Nu maakt zij de indruk geschreven te zijn om te voldoen aan de wensen en noden van een kleine, financieel draagkrachtige belangengroep. Faunabeleid heeft veel meer aspecten; natuurliefhebbers, recreanten en alle niet-jachtwet diersoorten worden in de nota geheel verwaarloosd. De hele gemeenschap is verantwoordelijk voor alle in het wild levende dieren. De term 'wild' slaat simpelweg op ter consumptie aangeboden dieren en niet op een natuurwaarde. Faunabeleid is volgens de nota dan ook niet hetzelfde als wildbeheer - om de nota letterlijk te citeren: wildbeheer omvat de zorg voor het behoud van een redelijke wildstand en het voorkomen van belangrijke schade. 'Wildbeheer' is aldus een andere term voor jacht op de 34 diersoorten die de Jachtwet met de term 'wild' aanduidt.

Aantasting van in het wild levende dierpopulaties moet zoveel mogelijk voorkomen worden; daarover bestaat geen

De kraakeend wordt kogelvrij, zij het op basis van een zwakke argumentatie. (foto: Paul Lodewijkx)

meningsverschil en dat is bepaald geen nieuw gezichtspunt. Inmiddels is het echter ook in ieder beschaaft land maatschappelijk onaanvaardbaar geworden dieren zonder harde noodzaak te kwellen of om te brengen. Ook de EG-richtlijnen en andere internationale overeenkomsten gaan primair uit van de beschermingsgedachte van het individuele dier. Jagen om andere dan strikt noodzakelijke redenen is daarmee sociaal onacceptabel geworden. Slechts door het te doen voorkomen alsof er altijd wel een noodzakelijke reden voor jacht aanwezig is, heeft de jachtwereld zich tot nog toe staande weten te houden. Deze redenering wordt echter in snel tempo door steeds minder mensen geaccepteerd en in het toekomstig beleid zal de overheid daar rekening mee moeten houden. Met andere woorden: jacht is dus niet zonder meer toelaatbaar.

Daarmee vervalt voor een groot deel ook het volgende uitgangspunt van het voorgenomen beleid. Het benutten van diersoorten is, ook onder voorwaarden, onder de Nederlandse omstandigheden onaanvaardbaar. De nota gaat er expliciet van uit, dat jacht mogelijk is zonder schade van enige betekenis aan het milieu, andere dieren of het ecosysteem toe te brengen. De praktijk wijst echter anders uit. Het 'oogsten' van in het wild levende dieren is niet te vergelijken met het oogsten van fruit; het 'wise use'-idee klinkt aardiger dan het is. Schade en overlast voor mens, dier en milieu zijn inherent aan de jacht, nog afgezien van bovengenoemde sociale onaanvaardbaarheid. Het begrip 'wise use' is een uit nood geboren idee, waarmee getracht wordt de volledige ondergang van natuurlijke waarden in de Derde Wereld (!) af te remmen: als er geld verdiend kan worden met een min of meer gereguleerde sportjacht is dat misschien beter dan een totaal jachtverbod waar niemand zich aan houdt. Voor het 'benutten' van in het wild levende vogels en zoogdieren is in de Westerse wereld natuurlijk geen enkele noodzaak, integendeel. Iemand zal met bijzonder goede argumenten moeten komen, als hij van plan is het geweer ter hand te nemen.

Nog steeds denken veel mensen, dat jacht een noodzakelijk kwaad is. Nog steeds denken veel mensen, dat de term 'jager' slaat op een vakman in plaats van op een

hobbyist wiens mening vooral gebaseerd is op overlevering, eigenbelang en hardnekkig misverstand. De nota spreekt echter over kwaliteitsverbetering en verzelfstandiging van het wildbeheer door de jachthouders, over gecoördineerd beheer op populatieniveau en over een meer beperkte rol voor de overheid. Vele soorten zijn dan echt aan de heidenen (zo men wil: de duivel) overgeleverd. Om *Limosa* 64 (1991/2), het tijdschrift voor vak- en amateur-ornithologen, te citeren: *'Jagers en jachttopzichters maken de klassieke fout, verband te leggen tussen de afname van de fazant en de toe-name van de havik. Dat zo'n gedachtengang in deze kringen opgeld doet, geeft al aan hoe gebrekkig hun veldkennis en hoe niet-bestaand hun kennis over populatie-dynamische fenomenen is'*. En aan dit volk moeten wij dus in toe-nemende mate onze vogels en zoog-dieren toevertrouwen!

Op tal van concrete punten uit de nota hebben wij ernstige kritiek. Zo blijft het begrip 'redelijke wildstand' gehandhaafd; niemand weet wat dat is en uitgerekend de jager moet dat beoordelen. Soorten 'die uit consumptief oogpunt gewaardeerd worden', moeten bejaagbaar blijven, terwijl er tevens 'ruimte moet blijven voor de recreatieve behoeften van de individuele jager' (= 'sport'jacht). Nergens wordt in de nota ook maar een moment getwijfeld aan de effectiviteit van de schadebestrijding door middel van jacht, terwijl daar toch alle aanleiding toe is. Alleen voor gebieden met een strikte natuurfunctie denkt men aan beperkingen van de jacht; voor het overige lijkt de nieuwe stelregel: jacht moet, tenzij de natuurbeschermers kunnen bewijzen dat er onevenredige schade ontstaat. Als de staatssecretaris werkelijk streeft naar nieuw beleid zou hij om te beginnen de bewijslast moeten omkeren.

Soorten als ekster, kolgans, rietgans, grauwe gans, houtsnip, patrijs, slobbeend, wintertaling, kuifeend, smient en watersnip blijven gewoon bejaagbaar in het voorstel, of er nu kans is op schade of niet. Ook tijdens de kritieke ruiperiode, als vele soorten niet eens kunnen vliegen en soms nog jongen te verzorgen hebben, gaat de jacht op eenden gewoon door. Kortom: deze beleidsnota ademt de sfeer zoals die op het ministerie gebruikelijk is en waartegen gelukkig steeds openlijker oppositie begint te ontstaan. De belangen van de natuurbescherming worden allesbehalve serieus genomen en van een echte ommekeer in het beleid is in de verste verte geen sprake.

De nota staat bol van de onbewezen beweringen: ganzen zouden sterk zijn toegenomen door veranderingen in de landbouw; jachthouders zouden de stroperij kunnen beperken; eendenkooien zouden niet in strijd zijn met de EG-Vogelrichtlijn; kraaien en houtduiven zouden uitstekend met het geweer te beheren zijn - en (zie boven) aan de effectiviteit van schadebestrijding wordt niet getwijfeld.

Zijn er dan helemaal geen lichtpuntjes te ontdekken? Jawel, maar ze vallen in het niet bij alle ellende. De eerlijkheid gebiedt echter er melding van te maken. Hoewel de argumentatie zwak is, is het op zich positief dat de goudplevier en de krakeend niet langer bejaagd mogen worden. Ook zal eindelijk gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid de jacht slechts plaatselijk te openen; dit zou

met name voor de Vlaamse gaai moeten gelden. Het bijvoeren van edelhert en wild zwijn, en van eenden bij b.v. eendenputten zal vrijwel geheel verboden worden. Loden hagel wordt vervangen door staal of wolfram.

Voor het eerst in tientallen jaren verandert er voor sommige diersoorten een klein beetje in het beleid, dat valt niet te ontkennen - en er is over nagedacht, dat spreekt uit de hele nota. Maar zijn de opstellers ervan echt niet op de hoogte van de ware motieven van de jagers en de praktijk van de jacht, of houdt men zich maar van den domme? En van natuurbescherming en natuurbeheer hebben ze op 'Landbouw' nog niets begrepen.

NAAR EEN MOREEL EN

WETENSCHAPPELIJK FAUNABEHEER

'Wise use'...

Harm Niesen

In vrijwel ieder geschrift dat iets te maken heeft met natuurbeheer en afkomstig is uit de jagerswereld of van de overheid, komt tegenwoordig de uitdrukking 'wise use' (= verstandige benutting) voor. Samen met de term 'beheer' vormt dit het nieuwe fundament onder de strategie die de plezierjacht van een zonnige toekomst moet verzekeren. Helaas zullen deze uitermate versluijende woorden dus ook geregeld in dit tijdschrift opduiken.

Jagers zijn altijd erg goed geweest in maskerend taalgebruik: een aangeschoten dier is alleen maar 'ziek' en laat een 'zweetspoor' van bloed achter. Het is, alsof er geen geweld aan te pas is gekomen en er slechts sprake is geweest van een geluidloos, onbeduidend voorval. Dezelfde sfeer van weloverwogen, bijna wetenschappelijk en uiterst beheerst optreden moet worden opgeroepen door de uitdrukkingen beheer en 'wise use'. Merkwaardig toch, dat deze revolutie van ruig natuurfolk naar natuurbeheerder geheel onopgemerkt door de buitenwereld heeft plaatsgevonden. Nog niet zo lang geleden maakten jagers zonder verdere plichtplegingen gebruik van 'de rechten die ze sinds de oertijd hadden'. Zogenaamd waren zij de enige mensen die zich zonder frustraties!!) op natuurlijke wijze met de natuur bemoeiden. Dat is nu kennelijk allemaal verleden tijd: in korte tijd zijn de enige echte overgebleven holbewoners veranderd in keurige heren, die niet meer jagen, maar slechts bij hoge uitzondering en alleen omdat de overheid het van hen verlangt, een dagje gaan beheren. De praktische gevolgen van de nieuwe politiek zijn al een tijdje merkbaar. De schijnheilige manier waarop KNJV-dochter SBNL zich presenteert en zich geregeld tussen de echte natuurbeschermingsorganisaties weet te dringen, is hier al enkele malen ter sprake geweest. Het gevaar kan echter niet genoeg benadrukt worden. Steeds weer blijken overheden 'niet geweten te hebben', wat het werkelijke doel van deze organisatie is. Dat dat zelfs de voorzitter van de Natuurbeschermingsraad overkwam, is een veelzeggend voorval, dat velen nog vers in het geheugen ligt.

Alle vreemde en inheemse termen ten spijt is er in

Bijvoeren lokt dieren naar de plaats waar zij te verschalken zijn, zowel in het water als op het land (foto: Pieter Eibers)

werkelijkheid totaal niets veranderd - niet in de mentaliteit van de jagers, niet in hun ongelofelijke achterlijkheid op het gebied van veldkennis en onderzoek en niet in hun houding ten opzichte van flora en fauna. 'Wise use' en 'beheer' hebben er niet toe geleid - en zullen er ook nooit toe leiden - dat er minder dieren speciaal voor de jacht worden uitgezet, ook niet dat er minder trekvogels worden geschoten, ook niet dat de belangstelling van jagers is toegenomen voor niet-bejaagbare diersoorten, ook niet dat er geen bijvoeding meer plaatsvindt, ook niet dat er geen loodverontreiniging meer optreedt, al evenmin dat de roofdieren eindelijk met rust worden gelaten - en zo kunnen we nog even doorgaan. Nee, de revolutie in de jagerswereld gaat aan de wilde fauna geheel onopgemerkt voorbij.

Alleen op papier wordt er een wijzer gebruik gemaakt van de natuur. Wie kan er nu iets hebben tegen 'biotoopverbetering'? Die moet toch ten goede komen aan alle dieren? - Wat jagers er onder verstaan weten we: aanpassing van het jachtveld aan de eisen van het favoriete jachtwild, het aanleggen van voerakkers, eendenputten en broedkorven, en meer van dergelijke dingen. Op een meer natuurlijke gang van zaken hoeft niemand enige hoop te hebben. Het lijkt allemaal verdacht veel op de 'nazorg' van de Friese eierrapers en het 'verbeteren' van de visstand door de hengelaars.

Maar de beschermingsplannen voor korhoen en patrijs dan? Dat zijn toch duidelijke voorbeelden van de betrokkenheid van de jagers? - Het is de dwaasheid ten top en ze worden gepresenteerd met een stuitende brutaliteit. Jagers noch staatssecretaris denken er aan de sterk in aantal achteruitgaande patrijs volledig te beschermen. Er wordt slechts gedacht aan een vrijwillige beperking van de jacht - terwijl niemand precies weet wat er geschoten wordt, en iedere jager de komende jaren dus ongetwijfeld zal melden, dat hij nauwelijks meer op patrijzen jaagt. Naar schatting worden er jaarlijks 20.000 geschoten!

Waarom werden juist deze twee soorten gekozen als

proefkonijnen voor het Soortenbeschermingsplan? Omdat ze het meest bedreigd zijn en omdat er het snelst resultaten te verwachten zijn? Nee, natuurlijk is het geen toeval dat beide in de Jachtwet voorkomen. Als de stand van de patrijs toeneemt kan er weer zonder schuldgevoel op gejaagd worden.

Maar hoe zit dat dan met het korhoen? Weliswaar komt ook dat in de Jachtwet voor, maar er zullen zelfs onder de jagers maar weinigen zijn, die denken dat er ooit weer op gejaagd zal kunnen worden. Hier zit een andere adder onder het gras. Hoewel iedereen het er eigenlijk over eens is dat de werkelijke oorzaak van de achteruitgang van deze soorten - en vele andere - gezocht moet worden in toegenomen recreatiedruk, intensieve landbouw, zure regen e.d., worden daar nauwelijks maatregelen tegen genomen. Pas als dat ooit wel zou gebeuren, zou er enige kans op succes zijn en zou een apart plan per soort overbodig zijn. Alle natuurlijke levensgemeenschappen zouden ervan profiteren. - Nee, het belang van de jagers bij een betere bescherming van het korhoen ligt elders. Telkens weer beweren zij met grote stelligheid, dat vos en havik een ernstige bedreiging vormen voor de laatste korhoenders, ook al weet iedere deskundige dat het aantal predatoren niet de oorzaak is van de achteruitgang - hoewel het goed mogelijk is dat binnen tien jaar het laatste Nederlandse korhoen wordt gegrepen door een havik. De bestrijding van predators is echter een substantieel onderdeel van de 'wise use'-theorie. (Je zou zeggen: het is niet voor niets een Engelse uitdrukking, want in het Verenigd Koninkrijk weten ze in dit opzicht pas echt van wanten). De mogelijkheid om de jacht op de havik weer te openen wordt in het soortbeschermingsplan voor het korhoen nadrukkelijk open gehouden! En als er eenmaal een uitzondering is gemaakt, zal het ook in andere gevallen gemakkelijker zijn de bescherming van roofvogels op te heffen: vermeend jagersbelang boven het belang van de natuur, terug naar af. Jagers zijn zeker geen betere mensen dan niet-jagers en filantropie komt onder hen dan ook spaarzaamelijk voor.

'Verstandige benutting' heet in te houden: gratis verantwoord beheer, met als beloning een schamele jachtbuit, en zonder overlast of schade aan het milieu. Het klinkt mooi en voor velen overtuigend genoeg. Politici, met staatssecretaris Gabor voorop, en ambtenaren lijken voor de bijl te gaan. Natuurlijk, iedereen is tegenwoordig tegen sportjacht; beheer en 'wise use' zijn de toverwoorden.

Aan ons is nu de taak deze mensen ervan te overtuigen,

- dat er hoegenaamd niets veranderd is
- dat jacht niet te vergelijken is met het plukken van een paar bramen, en wèl altijd gepaard gaat met onaanvaardbare ecologische schade
- dat een wildbeheersplan niet veel meer inhoudt dan een klodje waarop aangeven wordt wat men van plan is te gaan schieten, zonder dat men enig idee heeft van de consequenties, zonder een betrouwbare inventarisatie en zonder enige controle achteraf.

Dat er nog mensen zijn die in zo'n doorzichtige reclametruc trappen!

Uitverkoop in het nieuwe land?

Pauline de Jong

De Noord-Oostpolder en Oostelijk en Zuidelijk Flevoland vormen samen een gebied met een omvang van 120.000 hectare. Het grootste deel hiervan was lange tijd staatseigendom. Het beboste gedeelte met name werd beheerd door Staatsbosbeheer, een ander deel door Rijkswaterstaat; de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders (RIJP) was verantwoordelijk voor het jachttoezicht en het wildbeheer in Zuidelijk Flevoland. De ontwikkelingen in laatstgenoemd gebied zal ik in dit artikel belichten.

Hoe het was

Volgens het RIJP-rapport Faunabeheer in Zuidelijk Flevoland uit 1985 was het faunabeheer in dit gebied vooral gericht op schadevoorkoming en schadebestrijding. Hierbij was natuurbescherming een belangrijk uitgangspunt. De exploitatie van dierpopulaties ten behoeve van recreatiejacht en financieel gewin werd hieraan ondergeschikt geacht. Het standpunt van de RIJP was (tenminste volgens het rapport uit 1985) 'geen jacht, tenzij...' voor wat betreft de niet-schadelijke en zeldzamere soorten. Jacht werd alleen toegepast als vorm van schadebestrijding, mits dit aan het gewenste doel voldeed en er geen andere methode voorhanden was.

Bestuurlijke ingrepen

In 1981 maakte de Staatssecretaris van Financiën het voornemen bekend de beheerstaken van de Directie der Domeinen (een overkoepelend orgaan van het Ministerie van Financiën) op te heffen. Het gevolg hiervan is dat het wildbeheer (ook dat van de RIJP) gepri-

vatiseerd moet worden. De RIJP is namelijk gehouden aan de richtlijnen van de Directie der Domeinen. Er zijn vervolgens door de overheid gesprekken gevoerd, waar o.a. landbouworganisaties en de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging (KNJV) aan deelnamen.

Als resultaat van deze gesprekken werd in 1985 de Stichting Jacht en Wildbeheer IJsselmeerpolders (hierna: SJWIJ) opgericht. Het bestuur van deze stichting wordt gevormd door vertegenwoordigers uit alle boerenorganisaties, enkele leden van de KNJV (onder wie de voormalige directeur), de consulent van de Directie Natuur, Bos, Landschap en Fauna van de provincie Flevoland (sportjager) en een vertegenwoordiger van Staatsbosbeheer. Sinds april 1986 is de Stichting al actief in de Noord-Oostpolder, en het Rijk is voornemens ook het jachttoezicht en de jacht in Zuidelijk Flevoland vanaf 1 april 1992 aan haar over te dragen.

Wat is de Stichting Jacht en Wildbeheer IJsselmeerpolders?

De SJWIJ is een overkoepelend

orgaan met als doel het oprichten van een soort wildbeheereenheden (WBE's). Dit zijn clubs waarin jagers zich organiseren. In de Noord-Oostpolder is reeds een dergelijke eenheid opgericht, die werkt volgens de richtlijnen van de Stichting. Als hoofdrichtsnoer voor de uitoefening van de jacht en het wildbeheer wordt de Nederlandse Jachtwet gehanteerd. De Jachtwet regelt de jacht als doel op zich, terwijl jachtbelangen onzes inziens ondergeschikt behoren te zijn aan de belangen van de natuur. Daarnaast zijn de weidelijkheids- en gedragsregels van de KNJV bindend verklaard. Dit laatste geeft echter geen enkele garantie voor een beschaafde behandeling van in het wild levende dieren. In het blad van de KNJV zelf, De Nederlandse Jager van 16-03-1989, werd namelijk geschreven dat weidelijkheid voor iedereen anders is! Iedere jager kan zelf invullen wat hij onder weidelijkheid verstaat.

De SJWIJ, als centraal orgaan, beheert deze gebieden door middel van jachtopzichters. Zij houden toezicht in het veld en zouden moeten letten op een correcte uitoefening van de jacht. Uit alles blijkt echter dat er hier vooral rekening wordt gehouden met de belangen van de landbouw en met de wensen van jagers.

De gevolgen: algemeen

De overgang van het beheer zoals dat in het RIJP-rapport uit 1985 werd beschreven, naar het beheer van de SJWIJ, dat wordt gebaseerd op de

Uitnodiging voor schade door dieren: jonge boomaanplant in Flevoland zonder enige afrastering, (foto: Rita Stockmann)

Trieste koploper: tussen 1986 en 1990 nam het afschot van de houtduif in Flevoland met de factor 2,5 toe. (foto: Mike Weston)

Jachtwet, heeft gevolgen voor vrijwel alle dieren die door de Jachtwet tot 'wild' worden gerekend. Dit geldt bijvoorbeeld zowel voor duiven alsook voor ganzen, hazen, fazanten en 'de 11 soorten' van Vogelbescherming (geheel onschadelijke vogels, waarvan er door jagers elk jaar vele honderduizenden voor de lol worden geschoten). Met name fazanten, hazen en houtsnippen zijn zeer in trek bij jagers. Die noemen 15 oktober, wanneer de jacht op deze soorten geopend wordt, zelfs het begin van de 'grote jacht'.

Voor wat betreft ganzen, hazen en b.v. de houtsnip gold de afgelopen 25 jaar dat er in Zuidelijk Flevoland in principe niet op werd gejaagd. De houtsnip is absoluut onschadelijk, zodat de jacht daarop als volkomen onnodig werd beschouwd. Voor de haas geldt dat de soort in Nederland vrij sterk achteruit gaat. De jacht heeft hierop een negatief effect, zodat afschot ongewenst werd geacht. Er werd de voorkeur gegeven aan het omgazen van percelen met schadegevoelige gewassen en slechts in geval van ernstige schade door een enkel exemplaar werd in het uiterste geval overgegaan tot gericht afschot. Tenslotte werd door de RIJP de jacht op ganzen in Zuidelijk Flevoland als ongewenst beschouwd. In schadegevallen werd de voorkeur gegeven aan het verjagen m.b.v. rookpatronen en dergelijke. Er werd slechts beperkt afschot toegepast om het verjagen meer succesvol te doen zijn.

Dit positieve beeld omtrent het tot

nu toe gevoerde beleid van de RIJP (sinds kort veranderd in de Directie Flevoland en in de rest van het artikel zo genoemd) is echter verleden tijd. Het jaarverslag 1990 van de afdeling Jachttoezicht van de Directie Flevoland van Rijkswaterstaat, dat ik onlangs in handen heb gekregen, geeft namelijk geheel andere standpunten weer dan het rapport uit 1985. Het verslag is bijzonder slecht onderbouwd, vormt een aaneenschakeling van achterhaalde meningen en vooroordelen, en maakt overduidelijk dat de jacht in het gebied al sterk beïnvloed wordt door allerlei commerciële belangen.

Als voorbeeld wil ik enkele opmerkelijke passages uit dit rapport vermelden: 'gigantische overmacht aan predatoren, waardoor de fazanten bijna uit Zuidelijk Flevoland zijn verdwenen', 'kraaiachtigen beperken het broedsucces van weidevogels tot een minimum', 'kraaienvangkooien die niet werken voor Vlaamse gaaien', 'indien de huidige vangkooien verboden worden staat een variant op het verboden model al klaar voor gebruik' en 'afschot van vossen is nodig, omdat anders alle korhoenders en lepelaars verdwijnen'. Uit de cijfers die wèl in het verslag genoemd worden, blijkt dat maar liefst 246 jagers deelnamen aan de duive- en eendejacht en dat zij gezamenlijk ruim 8000 exemplaren geschoten hebben.

De Stichting Kritisch Faunabeheer heeft inmiddels in een brief aan de Minister van Verkeer en Waterstaat om opheldering gevraagd omtrent dit jaar-

Roofvogelsymposium

De *Werkgroep Roofvogels Noord- en Oost-Nederland* (WRNON) organiseert op zaterdag 28 maart 1992 van 10.00 tot 16.30 in het Baronhotel te Hoogeveen een *roofvogelsymposium*.

Belangrijkste programmapunt: *forumdiscussie roofvogelvervolg*ing.

In het forum zullen vertegenwoordigers van de volgende organisaties zitting nemen:

Directie NBLF, KNJV, Vogelbescherming, Stichting Kritisch Faunabeheer, WRNON.

Toegang en koffie gratis. Aanmelding en inlichtingen bij: Maria Quist, Aekingaweg 3, 8426 GN Appelscha, Telefoon (05162) 26 60, Telefax (05162) 33 30.

Na ontvangst van uw aanmelding zenden wij u het dagprogramma en het Jaarverslag 1991 van WRNON toe.

Lunch vóór 1 maart te bestellen door storting van f 12,50 op banknummer 57.15.09.800 van ABN-AMRO, Assen, o.v.v. Roofvogelsymposium.

De houtsnip werd de afgelopen 25 jaar in Z.-Flevoland in principe niet bejaagd. Hoe lang nog...? (foto: Arnoud B. van den Berg)

verslag en het achterliggende beleid. De verslechtering van het beheer, waarvan wij vreesden dat die in 1992 zou optreden, blijkt dus al zeker in 1990 haar intrede te hebben gedaan. Daardoor zal de overgang naar het beheer door de SJWIJ minder groot zijn dan wij oorspronkelijk dachten. Dit betekent echter wel dat de fauna nu de negatieve gevolgen van de commerciële jacht al aan den lijve ondervindt. De tussen 1986 en 1990 dramatisch gestegen afschotcijfers van de meest getroffen soorten spreken voor zich: eenden 1545/2655, houtduif 2068/5167, konijn 656/1187 en ganzen 210/366 - gemiddelde stijging: 109%! Uit het jaarverslag blijkt verder dat de toename van predatoren als ongewenste ontwikkeling wordt beschouwd en dat er alles aan zal worden gedaan hun aantallen zo veel mogelijk te beperken. Deze opstelling kan de positieve ontwikkeling van de natuur in dit gebied weleens doen omslaan in het tegendeel.

De onderhandelingen

De gemeenten die in Zuidelijk Flevoland liggen, te weten Lelystad, Almere en Zeewolde, werden bij de onderhandelingen met de SJWIJ betrokken. De invloed die zij op het uiteindelijke besluit hebben, is echter klein. Deze gemeenten bezitten namelijk weinig terrein in het buitengebied. Zij hebben slechts het gebied binnen de

bebouwde kom, enkele bermen en wat industrieterreinen in bezit, waar zij wat betreft het beheer voor verantwoordelijk zijn.

De overdracht heeft echter voor deze gemeenten wel belangrijke gevolgen. Vroeger konden zij gebruik maken van de beheersjagers van de Directie Flevoland bij schade of overlast op hun grondgebied. Deze beheersjacht werd gratis voor hen uitgevoerd. Het opheffen van de beheerstaken van de afdeling Jachttoezicht van de Directie Flevoland zal tot gevolg hebben dat deze gemeenten vervolgens uit drie opties moeten kiezen. De gemeenten moeten zelf jagers in dienst nemen om de uitvoering van deze taken over te nemen, óf zij moeten in zee gaan met de SJWIJ, óf ze kunnen kiezen voor het niet uitoefenen van jacht. De uitdaging om de jacht niet te verpachten durven deze gemeenten kennelijk niet aan, omdat ze beducht zijn voor schadeclaims van (jagende) boeren, waarmee veelal op voorhand wordt bedreigd. Als bezitter van het jachtrecht is de gemeente namelijk verplicht al het mogelijke te doen om schade te voorkomen. De kans is groot dat men voor de tweede optie zal kiezen. Het gevolg hiervan is dat de gemeenten nauwelijks nog enige invloed op het faunabeheer zullen hebben. Hierdoor zal er waarschijnlijk ruimte ontstaan voor de plezierjacht.

De gevolgen: Lelystad

Bij navraag blijkt in zowel Lelystad als Almere de kwestie van het faunabeheer tot veel discussie aanleiding te hebben geven. In Lelystad is een concept-beleidsnotitie in ontwikkeling op grond waarvan het college vervolgens een besluit zal moeten nemen. In het verleden is in deze gemeente steeds gekozen voor uitsluitend beheersjacht. Hierop was slechts één uitzondering in de vorm van een valkenier, die al vele jaren een vergunning had. De kans op voortzetting van dit beleid ligt enigszins voor de hand, maar in principe is het college geheel vrij in zijn keuze. En omdat het aanstellen van eigen jagers kosten meebrengt, zou men toch weleens kunnen besluiten gebruik te gaan maken van de diensten van de SJWIJ. Deze stichting zal echter zeker voor-

waarden stellen.

De gevolgen: Almere

In Almere is een notitie opgesteld betreffende het faunabeheer. Hierin wordt naar voren gebracht dat de gemeente vooral 'natuurverrijking' nastreeft. Hieronder moet worden verstaan het handhaven van zoveel mogelijk soorten dieren op een klein oppervlak (als een soort dierentuin?). Om dit te bereiken is ingrijpen door de mens noodzakelijk, aldus de notitie. Hiertoe heeft de gemeente twee stadsjagers aangesteld, die zich vooral met voorlichting bezig houden en daarnaast een speciale schietvergunning hebben voor binnen de bebouwde kom (art. 54 van de Jachtwet). Het betreft hier met name het schieten van woerden en duiven.

Almere kan voor het deel van het buitengebied dat het in eigen beheer heeft, geen gebruik meer maken van de beheersjagers van de Directie Flevoland. Hier zal in geval van schade of overlast de gemeente zelf een jager in moeten huren of zij moet het jachtrecht verpachten aan de SJWIJ Almere is zich er terdege van bewust dat er een grote kans bestaat dat de jacht in dat geval commercieel wordt. De SJWIJ heeft volgens de gemeente echter wel oog voor de wensen en verlangens van Almere.

Om haar goede bedoelingen in dezen te tonen heeft de Stichting het idee naar voren gebracht om de stadsjagers van Almere bij de jachtactiviteiten in het buitengebied te betrekken. Dit lijkt misschien wel een aardige mogelijkheid tot controle, maar in de praktijk zal dit volgens mij weinig betekenen. De stadsjagers zullen vermoedelijk alleen aan het begin een aantal keren bij de jacht aanwezig (mogen) zijn. De gemeente Almere heeft toch voorlopig gekozen voor de overdracht aan de SJWIJ op voorwaarde dat zij zeggenschap in de Stichting krijgt en dat zij haar stem kan laten horen bij beleidsvorming en -uitvoering. Het is nogal naïef te veronderstellen dat dit daadwerkelijk zal gebeuren.

De gemeente Zeewolde heeft praktisch geen ter zake dienende gebieden,

bijgevolg ook geen interesse of uitgestippelde politiek.

Rentmeesterschap

Voor de jagers staat nog altijd de mens geheel centraal. Alles is ondergeschikt aan de wensen van die mens. De mens mag de gehele natuur met alle erin levende dieren geheel naar eigen goeddunken gebruiken. In het door de KNJV pas uitgebrachte rapport 'Goed Rentmeesterschap' komt dit ook heel duidelijk naar voren: De strijd om het bestaan is hard. Doden en gedood worden is een natuurlijk gegeven. De mens bepaalt dan wel voor welk dier de tijd gekomen is. In De Nederlandse Jager wordt vermeld dat de KNJV van het principe uitgaat, dat iets waardevol is omdat het 'gebruikt' kan worden en dus nuttig is, en op basis hiervan waard is behouden te blijven.

Volgens eigen zeggen kunnen jagers zich beroepen op de term 'goed rentmeesterschap' bij het verdedigen van jacht. Zij zeggen te handelen in het belang van de fauna. Zij beweren dat zij als beloning voor hun biotoopverbetering recht hebben op de oogst van hun werk. Oogsten is volgens jagers altijd toegestaan, mits een soort er niet in zijn voortbestaan door wordt bedreigd.

Het bijbels begrip 'rentmeesterschap' houdt echter in: het besef dat mensen (en hun organisaties) deze aarde en al wat erop leeft niet voor zich kunnen en mogen opeisen. Iedereen is afhankelijk van de omringende natuur, die door velen als Gods schepping wordt beschouwd. Niemand heeft het recht hier naar eigen goeddunken en voor eigen plezier mee om te springen.

Jagers krijgen bij hun ideeën steun van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Als uitgangspunt in het Meerjarenprogramma Natuur en Landschap 1992-1996 wordt gesteld: Wild wordt beschouwd als natuurwaarde! Dieren zijn aldus niets meer dan een stukje landschap. Naar mijn mening zijn zij echter, als levende wezens, heel wat meer dan nuttige gebruiksvoorwerpen. Dieren bezitten intrinsieke waarde, dus een waarde los van hun relatie ten opzichte van de mens.

Uit de hoek van Rijkswaterstaat klinkt tegenwoordig ook het bekende jagersverhaal over de vos en de lepelaar. (foto: Paul Lodewijkx)

Conclusies en aanbevelingen

Wanneer de overheid zich terugtrekt ten gunste van het particulier initiatief, dupeert dat altijd de zwakkere groepen in de samenleving. Dit is ook in de IJsselmeerpolders het geval. De verandering in het beleid - tot voor kort, als we het mogen geloven, gevoerd volgens de richtlijnen van het rapport van de Directie Flevoland uit 1985, en binnenkort naar de normen van de SJWIJ - zal op vrijwel alle punten negatief uitpakken voor de aanwezige fauna. Zoals uit het jaarverslag 1990 van de afdeling Jachttoezicht blijkt, is het beheer in Zuidelijk Flevoland in de laatste jaren echter al in belangrijke mate voor de fauna in ongunstige zin gewijzigd. Dit neemt niet weg dat de overdracht aan een particuliere stichting toch ongewenst blijft, omdat de controle hierop nog moeilijker is dan

SBB: dreigende uitverkoop door privatisering. (foto: Rita Stockmann)

Komen binnenkort in Flevoland Zuid-europese jachttoeristen ganzen jagen? (foto: Mike Weston)

op een overheidsinstelling. Naast de Directie Flevoland speelt ook Staatsbosbeheer (SBB) een grote rol bij de overdracht van de jacht. SBB heeft namelijk de grotere bosgebieden in beheer en gaat de jacht eveneens aan plezierjagers verpachten. SBB heeft enige tijd geleden een gewijzigd jachtstandpunt aangenomen te weten 'wel jacht, tenzij...', ook geldend in gebieden met natuurwaarden. Ook hier is de overgang naar de commerciële jacht zoals de Stichting Jacht en Wildbeheer die voorstaat, geen grote stap.

Het feit dat de gemeenten in het gebied zonder al te veel aarzelingen met de nieuwe stichting in zee willen gaan, was misschien wel te verwachten. Sinds er steeds meer overheidstaken geprivatiseerd worden, komen lagere overheden zoals gemeenten voor overname van deze taken te staan, waar ze geen enkele ervaring in hebben en waar ze min of meer door worden overvallen. De kosten komen eveneens voor rekening van deze gemeenten, die hiervoor geen enkele compensatie krijgen. Om hun toch al krappe budget te sparen zullen ze geneigd zijn in principe voor de goedkoopste oplossing te kiezen. Wanneer het bij een dergelijke overdracht gaat om het beheer van gebieden met zekere natuurwaarden, zijn het de jagers die direct aanbieden hun deze 'zware' taak uit handen te nemen. Eigenlijk moesten de natuurbeschermingsorganisaties een tegenwicht tegen de jagers vormen bij het beheer.

Het zou niet zo mogen zijn dat de financiën de doorslag geven bij de kwaliteit van het beheer van de fauna. Maar met de te verwachten jaarlijkse inkomsten van ± f 1.000.000,= aan jachtpacht door de SJWIJ lijkt voor de nieuwe polders het jachttoerisme te zijn begonnen. Met het opengaan van de Europese grenzen is dit jachttoerisme namelijk een reëel gevaar. Onder jagers is m.n. de ganzejacht een 'verplicht nummer', al is het maar eens in hun leven. Ons land zal in dit opzicht voor Zuid-Europeanen extra aantrekkelijk zijn. Denk maar aan de ruim 4 miljoen Franse en Italiaanse jagers die nooit in de gelegenheid zijn geweest om 'op de ganzen te gaan'!

Deel 2 Jachtwet: Spelregels voor de jachtsport

Heinz Stockmann

Jagers jagen om het genot, en nergens anders om. Wie kunnen dit genot deelachtig worden, en hoe en waar? Dat vertelt dit tweede artikel in de reeks over de Jachtwet.

Hoofdstuk II van de Jachtwet heeft als titel 'Het genot van de jacht'. De wetsartikelen in dit hoofdstuk handelen over degenen die gerechtigd zijn tot dit genot. Dat de kwalificatie 'genot' de juiste omschrijving is, is wetenschappelijk aangetoond door de antropologe Dr. H. Dahles in haar proefschrift *De wereld van de jacht in Nederland*, waarin zij stelt: 'Noch economisch nut noch eetbaarheid en schadelijkheid kunnen verklaren waarom de belangstelling van jagers naar bepaalde wildsoorten uitgaat'.

Ook Siebenga, bioloog van de KNJV, zelf ganzejager en tot voor kort houder van een stel levende lokganzen, verwoordde het aldus: '... voor alle duidelijkheid wil ik stellen dat het beperken van schade niet de drijfveer is om te jagen. Let wel - de jager - die jaagt om te jagen.'

Art. 4 lid 1 van de Jachtwet bepaalt: Tot het genot zijn gerechtigd: de grondeigenaar, of de pachter van de grond, tenzij in het pachtcontract is vermeld dat de grondeigenaar zelf het genot van de jacht houdt. Is dit laatste het geval, dan mag de grondeigenaar de jacht alleen aan derden verhuren met toestemming van de grondgebruiker. Een mondelinge huurovereenkomst heeft geen waarde.

Contracten voor speelvelden

Wil van een rechtsgeldig contract van huur en verhuur van het genot van de jacht sprake zijn, dan moet dit een

deugdelijke aanduiding bevatten van het terrein waarop het contract betrekking heeft, bij voorkeur met kadastrale aanduiding of een aan het contract gehechte kaart waarop de velden zijn aangegeven.

In het contract moet ook de huurprijs per jaar zijn vermeld. Afhankelijk van de grootte en kwaliteit van het veld kan dit variëren van f 120.000 tot betaling in natura door levering van een of meer fazanten, hazen, konijnen of eenden. De prijzen variëren van een krentenbrood voor een leeg veldje ter grootte van één hectare tot f 130,- per hectare voor een omheind jachtpark met wilde zwijnen. Voor een veld met veel hazen, eenden en ganzen wordt f 45,- per hectare betaald.

Omdat er bij de verwerving van velden zoveel concurrentie is, dient de pachter van het genot goede contacten te onderhouden met de landeigenaren. Als een jachtdag in het naseizoen weinig resultaat opgeleverd heeft, worden vaak dieren bijgekocht bij de poelier, zoals fazanten voor f 25,- of hazen voor f 20,-. Deze worden aan de diverse landbouwers verstrekt voor het gebruik van hun velden, en ook wel aan het terreinpersoneel dat met behulp van stokken heeft meegeholpen het wild voor de geweren van de spelers te brengen. Genoemd terreinpersoneel, dat met stokken in het struweel mept om de dieren voor een vuurpeloton van licentiehouders te drijven, wordt volgens de officiële spelregels niet geacht

Overtredingen van de Jachtwet door stropers worden door de politie veel vlotter aan de pers gemeld dan wanneer jagers de font in gaan. (foto: Paul Lodewijkx)

te jagen. Daarentegen worden personen die geen moordlicentie hebben, doch met stokken in het struweel meppen om dieren te raken, geacht wel te jagen en bovendien nog illegaal. Volgens de Minister van Landbouw, en sinds kort ook volgens de Commissaris van de Koningin in Friesland, dhr. H. Wiegel, zijn eerstgenoemden natuurbeschermers en alleen laatstgenoemden stropers.

Uit- en thuiswedstrijden, gastspelers

Voor bewoners van buitengebieden is het vaak onduidelijk op welke terreinen in hun omgeving met het geweer gejaagd mag worden. Nog onduidelijker is meestal welke personen bevoegd zijn in die terreinen afzonderlijk te jagen met een geweer, dus niet als gastjager onder begeleiding van de jachthouder. Alle jagers die niet tot het gezin van de jachthouder behoren en ook geen jachttopzichter zijn en die niet over een eigen (gepacht) jachtveld beschikken, kunnen hun jaarlijkse jachtakte alleen verkrijgen als zij op schrift aantonen te kunnen jagen in het

gezelschap van de jachthouder. Bij indiening van het aanvraagformulier voor de akte dient de jager, aan de hand van eigendomsbewijzen, pachtcontracten, huurovereenkomsten, vergunningen of verklaringen, de juistheid van de ingevulde gegevens aan te tonen. Een houder van het genot van de jacht kan aan een onbeperkt aantal gediplomeerde spelers, middels een schriftelijke verklaring, gelegenheid geven het spel op zijn veld te beoefenen. Met deze verklaring kunnen de gediplomeerden dan een licentie verkrijgen bij de politie. Als er gastjagers in het veld actief zijn, heeft de houder van de jacht de wettelijke plicht mee te spelen en mag hij b.v. niet als toeschouwer in een hoek van het veld in zijn auto blijven zitten.

Als burger heeft men de plicht mee te helpen aan de naleving van wettelijke spelregels. Doch inzake het jachtspel is dit een hopeloze zaak. De kans dat het een toeschouwer lukt melding te maken van een illegale speler in het veld is zeer gering. Er zijn namelijk 3 soorten jachtakten: de algemene akte voor jagers van 21 en ouder, een akte voor inwonende gezinsleden van houders van het genot van de jacht, en de zogenoemde logeerakte voor jachtoeristen uit het buitenland, die zes dagen geldig is. Dan is er een keuze uit 10 verschillende mogelijkheden uit hoofde waarvan men wettelijk gerechtigd kan zijn te jagen. Bovendien kunnen die akten dan nog bestemd zijn voor de waterwildjacht of de 'overige jacht'.

De Jachtwet is zo ingewikkeld dat ook de meeste jachttopzichers er geen verstand van hebben. Zelfs de voormalige commandant van de veldbrigade voor Gelderland en Overijssel, adjudant A.K. Zaagman, vindt de Jachtwet belachelijk ingewikkeld. Dit contrasteert met de opvatting van de KNJV, die vindt dat Nederland de beste jachtwet van Europa heeft. Dat laatste is ook niet verwonderlijk, want deze jagersorganisatie heeft, met hulp van haar jagende vriendjes op de ministeries, die jachtwet zelf gemaakt. Jagers hebben baat bij een zo gecompliceerd mogelijke Jachtwet. Jacht krijgt daardoor een extra elitaire allure. Bovendien ontmoedigt het normale burgers zich met de jacht te bemoeien.

Officials

Er is een gigantisch aantal manuren nodig voor opleiding van de politie inzake de Jachtwet en de administratieve handelingen voor het verstrekken van jaarlijks 33.000 jachtakten, zoals controle op eigendomsbewijzen, pachtcontracten, jachthuurovereenkomsten, kadastrale nummers en allerlei andere schriftelijke vergunningen en verklaringen die jagers moeten laten zien bij de aanvraag van hun licentie. Op die soorten vergunningen kom ik in een volgend artikel nog terug.

Als u 's nachts hoort schieten, is er alle kans dat u, bij melding daarvan op het politiebureau, te horen krijgt dat men ervan afweet, en dat het iemand is met een kunstlichtvergunning (een zogenaamde lichtbak) voor het schieten op konijnen, vossen of wilde zwijnen. Vaak is die schutter dan ook nog een politiefunctionaris. In tegenstelling tot vroeger kunnen alle politieambtenaren tegenwoordig een jachtakte verkrijgen. Ook voordien was er bij politiecursussen in de provincie al vaak een verstrengeling van privébelangen tussen de politieambtenaar van de afdeling bijzondere wetten en de jagers die elk jaar bij hem hun jachtakte moesten aanvragen. Door SKF-ers bij de politie ingediende aanklachten inzake door jagers gepleegde overtredingen van de Jachtwet of van jagers ondervonden geweld werden onderop de stapel gelegd en verdwenen vervolgens in de doofpot. Bij jachtpartijtjes bevindt zich onder het gezelschap dan ook vaak een politiefunctionaris. Als er tijdens zo'n jachtpartij een beschermde vogel uit de lucht geknald wordt en een controleur Vogelwet heeft dat met zijn verrekijker waargenomen, dan moet deze bij het maken van een proces-verbaal rekenen op tegenwerking in plaats van medewerking van de jagende Hermandad. Als een tevens jager zijnde politiefunctionaris 's avonds na het horen van een schot zijn jachttheer in het veld vindt, die met gedoofde lichten in zijn auto rijdt, zal hij te horen krijgen dat die het schot ook gehoord heeft en achter een stroper aanzit. Om zijn hobby niet te verspelen zal de politiemannet wel uit zijn hoofd laten om te vragen of hij even in de kofferbak mag kijken om te zien of er geen geschoten

ree in ligt. Toch zou daar alle reden voor zijn, want 'Jagers gunnen elkaar het ree niet'.

Het laatste is geen uitspraak van een SKF-er, maar van een erelid van de club van reetrofeeënverzamelaars, de Vereniging Het Reewild. Ook in de zogenaamde wildbeheereenheden is het vaak haat en nijd over de door de jachtafdeling van het ministerie aan de diverse jachthouders toegewezen aantallen te schieten reeën.

Stroppers met akte

Vindt men als jager dat men niet genoeg aan zijn trekken komt inzake het aantal te schieten reeën, wat is er dan makkelijker dan in eigen veld te gaan stropen, waar men 'onverdacht' zijn gang kan gaan. Er zijn uitzonderingen, maar in het algemeen is het verboden na zonsondergang te jagen. Artikel 22 lid 5 van de Jachtwet zegt dat iedereen die zich met een geweer in een veld bevindt, geacht wordt zich daar ter uitoefening van de jacht te bevinden, tenzij het tegendeel blijkt. Stel een jager met geweer bevindt zich al of niet met vervoermiddel - in zijn jachtveld. Als die jager onmiddellijk na zonsondergang niet doende is dat veld langs een aannemelijke route te verlaten, is hij per definitie aan het jagen. Of het geweer daarbij al of niet gebroken is en al of niet patronen bevat, is niet relevant. De doorsnee-jager (en ook -jachttopzichter) vindt dat dit verbod alleen voor stroppers geldt, en banjert of rijdt in het (schemer)donker door zijn veld. Hij verbeeldt zich, dat als er op dat moment maar geen patronen in zijn geweer zitten, hij niet aan het jagen is, hetgeen niet geheel onbegrijpelijk is: de Jachtwet is gemaakt door jagers, en ten voordele van jagers.

In tegenstelling met vergrijpen tegen de Wet op de dierenbescherming worden overtredingen van de Jachtwet niet aangemerkt als misdrijf. Overtredingen van de Jachtwet door stroppers worden door de politie aan de pers gemeld. Overtredingen van de Jachtwet door jagers zult U echter bij hoge uitzondering in de krant lezen. Men heeft er alle belang bij om nog meer negatieve publiciteit over eikaars vrijetijdsbesteding zoveel mogelijk te voor-

komen. De cameraman van de NOS die opnamen had gemaakt van de SKF-actie tegen de massale ganzenjacht bij Kampen, werd nadien door een aantal politiemensen ondervraagd alsof hij een crimineel was. Alleen als een jager een ander zwaar ziek schiet of afschiet wordt dit aan de pers gemeld, omdat dit dan valt onder de misdrijven 'toebrengen van zwaar lichamelijk letsel' of 'dood door schuld'.

Gastspelen in het buitenland

Er zijn jagers die graag het herenjachtspel op groot wild willen beoefenen, doch daarvoor of te weinig relaties van voldoende klasse hebben of te geringe financiële middelen om in eigen land speelvelden te pachten. Zij kunnen bij gespecialiseerde reisondernemingen sportvakantie reizen boeken in jachthotels of op landgoederen in het buitenland. Vaak kan de familie voor gereduceerde prijs mee naar hetzelfde hotel. Pa kan dan aan de slag met zijn natuurontwikkelingshulp, terwijl hij ma en de kinderen een ander bos instuurt om te wandelen.

Wie voor de jacht op klein wild in het vaderland niet aan zijn trekken komt, kan o.a. terecht in Schotland. In het gebied van de zee-arm Solway Firth geldt de jacht op watervogels als een tweede toeristenseizoen. De hotels organiseren daar jachtspelen voor de gasten op de velden waar de ganzen komen grazen. De toeristen worden met hun geweren vroeg in de ochtend opgesteld achter stenen wallen, en met lokvogels worden de ganzen dichterbij gehaald. Sporthotels in Schotse sneeuwwhoendergebieden verzorgen dagtochten naar de heidevelden. Gasten die treffers plaatsen op een koppel hoenders mogen de buit meestal niet mee naar huis nemen. Met de opbrengst van de sneeuwwhoenders moeten namelijk de landeigenaren worden betaald.

Gaan dergelijke sportreizen boven de begroting of wil men zijn passie voor de sport verenigen met zijn werk, dan kan men zelf een bureau voor jachtsporeizen oprichten, bij voorkeur met postbusnummer. Dit laatste kan namelijk aardig schelen i.v.m. de belastingen. Men laat zich dan eerst zelf fêteren door de exploitant van het

speelveld in den vreemde. Daarna gaat men als reisleider mee, en neemt behalve het geweer natuurlijk ook een EHBO-trommel mee. In Nederland verplaatsen de meeste grofwildjagers zich in het veld nauwelijks verder te voet dan de afstand tussen de auto en de in de directe nabijheid gelegen schietkansel en voerplaats. Bij een voettochtje van Nederlandse jachttoeristen door geaccidenteerd terrein in het buitenland ligt een ongelukje echter in een klein hoekje.

In het derde artikel in deze reeks wil ik ondermeer aandacht schenken aan de spelmiddelen voor de jacht sport, te weten wapens, kleding enz.

De jager die zelf een jachtreisbureau opricht kan het 'nuttige' en het 'aangename' fiscaal aantrekkelijk verenigen. (foto: Ben de Bruin)

Het 'genot van de jacht' op wilde zwijnen vergt jaarlijks een offer van zo'n f 130,- per ha. (foto: Willem Vergoossen)

OPKOMST

Jaarvergadering SKF 1991

Op zaterdag 12 oktober j.1. hield onze stichting haar Jaarvergadering 1991, gecombineerd met een excursie in het park De Hoge Veluwe. De hele dag was mede door het weer (15 °C, droog, windstil) een groot succes. Op ons ontmoetingspunt nabij station Arnhem waren, voordat wij rond 10.00 uur met bussen naar De Hoge Veluwe vertrokken, al vele oude vriendschapsbanden aangehaald. In het park stonden fietsen klaar en konden wij, na (tijdelijke) splitsing van het gezelschap, het terrein gaan verkennen onder leiding van Frans Duermeijer en Han Gorgels, bestuursleden van de Stichting Kritisch Bosbeheer.

De gidsen vestigden onze aandacht op allerlei interessants. Helaas, maar volkomen naar verwachting, werd door geen van ons een glimp opgevangen van de aanwezige grote hoefdieren. Slechts de sporen, in de vorm van omgewoelde grond, bewezen dat er in ieder geval wilde zwijnen moeten voorkomen. Zoals de gidsen uitlegden, vormt deze onzichtbaarheid een groot probleem in de visie van 'De Hoge

Veluwe'. Het beleid ter plaatse is namelijk volledig gericht op een zodanig beheer dat het terrein geheel voldoet aan de wensen van mensen, ofwel betalende bezoekers.

Verreweg de meeste bezoekers komen met name om dieren te zien. Om deze kans te vergroten is een deel van het gebied door middel van hekken en roosters van de rest gescheiden. In dit terreindeel zijn alle grote zoogdieren, t.w. edelherten, moeflons, reeën en wilde zwijnen, geconcentreerd. Toch weten de dieren, hoewel hun concentratie erg hoog is, zich in de meeste gevallen aan het oog te onttrekken, dit ondanks het feit dat een deel van dit omrasterde gebied bestaat uit een grote open vlakte begroeid met vergraste heide.

Naast het faunabeheer is ook het bosbeheer geheel op de bezoeker gericht. Mensen willen veel afwisseling zien en dus worden bomen plaatselijk verwijderd, zodat de bospercelen die dichtbegroeid zijn met m.n. dennen en sparren steeds worden afgewisseld door open stukken begroeid met gras.

Een positief punt met betrekking tot het bosbeheer is wel te noemen. Een klein perceel, gelegen in de noordelijke punt, wordt als bosreservaat behandeld. Dit betekent dat er in dit stuk terrein, Siberië genaamd, 'niets' gebeurt,

*Vertrek- en
verzamelpunt De
Koperen Kop (foto:
Archief SKF)*

ofwel het bos kan hier volledig zijn gang gaan. Het gevolg is dat hier pas echt bos, zoals het behoort te zijn, kan worden aanschouwd. Hier staan oude, kromme en stervende bomen, gevallen hout blijft liggen en het percentage dood hout kan wel 50 bedragen. Op opengevallen stukken vindt spontaan bosverjonging plaats. Dit stukje bos geeft een beeld van een vegetatiestructuur zoals deze in wezen op de gehele Veluwe te zien zou moeten zijn.

Na afloop van de boeiende fiets-excursie vormden wij weer één gezelschap voor het nuttigen van de inmiddels 'broodnodige' maaltijd in De Koperen Kop en het bijwonen van de jaarvergadering, waarvan de jaarrede van voorzitter Jeen Poeder het hoofdbestanddeel was. Hij zette o.a. een aantal mensen in het zonnetje, onder wie de organisatoren van deze dag, en stipte een aantal zaken aan die in het afgelopen jaar onze aandacht hebben gevraagd en/of dat in de toekomst zullen gaan doen - om er een paar te noemen: rotganzen, kraaievangkooien, Ganzennota, uitreiking Gouden Kraai, het Meinweggebied. Ook deed hij mededeling van een door SKF te organiseren Congres Faunabeheer, waarover u op de achterpagina van deze Argus meer kunt lezen. Een rondvraag met zeer interessante punten besloot de geanimeerde bijeenkomst.

Tijdens de busrit terug naar Arnhem werd over deze geslaagde dag honderduit nagepraat.

PdJ, BdB

De kijkers op de wildkansel... (foto: archief SKF)

... hadden graag iets van de grote hoefdieren waargenomen. (foto: Pieter Eibers)

Excursieleider Frans Duermeijer in het hart van de Hoge Veluwe. (foto: archief SKF)

Het weer maakte er een ideale fietsdag van (foto: archief SKF)

IN GESPREK MET

Lucienne van Ek: 'Plezierjacht is niet van deze tijd.'

Joke Biesheuvel

*Natuurjournaliste Lucienne van Ek (31) werkte vijf jaar voor het natuurtijdschrift Grasduinen. In mei 1990 begon ze voor zichzelf omdat ze niet langer alleen voor natuur-
liefhebbers wilde schrijven. 'Ik wilde juist graag mensen bereiken die helemaal nog niet stilstaan bij de natuur.' Voor het weekblad*

Viva schreef ze vervolgens een aantal columns over de natuur. Eén daarvan handelde over de plezierjacht en had als titel: Enge mannen.

*Lucienne van Ek:
'Mijn voornaamste bezwaar is dat jagers dieren doden voor de lol.'*

Elitaire aangelegenheid

Lucienne: *'Ik heb enorm veel bezwaren tegen de jacht. Mijn voornaamste bezwaar is dat jagers dieren doden voor de lol, terwijl ze er niet van hoeven te eten. Ik denk dat bepaalde vormen van beheersjacht onvermijdelijk zijn. Herten hebben bijvoorbeeld geen natuurlijke vijanden meer in Nederland, dus zie ik wel in dat die door mensen geëxecuteerd moeten worden. Maar we hebben hier 33.000 plezierjagers en dat is absoluut niet nodig. Als ik dat blad zie van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging word ik hartstikke misselijk. De jagers vinden dat ze lekker bezig zijn in de natuur en dat ze er ook erg veel vanaf weten. En daarom mogen ze erop schieten. Jagers betalen geld om bepaalde natuurgebiedjes 'mooi' te houden. Prachtig hoor, maar als die mensen zo van de natuur houden kunnen ze beter nuttige dingen gaan doen: poelen graven voor padden en kikkers of slootjes schonen zonder daarbij alle waterplanten te vernietigen. Jagen is een elitaire aangelegenheid; dat blijkt uit hun hele jargon en al hun rituelen. Ik vind het gewoon niet van deze tijd.'*

Lucienne is van mening dat ook een afkeer van de bio-industrie geen reden is om te gaan jagen. *'Jagers zeggen nogal eens: "Maar zijn die varkentjes dan niet zielig?" Natuurlijk is dat ook walgelijk; dieren in de bio-industrie lijden een afschuwelijk leven. Dat trek ik me erg aan en ik vind dat daar ook een eind aan moet komen. Al dat vlees is*

bovendien helemaal niet goed voor ons: we komen óm in ons cholesterolgehalte en in onze vetrollen. Ik vind het prima dat mensen vlees eten - we zijn tenslotte alleseters - maar het kan wel ietsje minder. Ik koop zelf al mijn vlees bij De Groene Weg, de biologisch-dynamische slagerij. Daar ben ik zeer over te spreken. Laten die jagers dat ook doen.'

Verstikte woede

Het beleid van de Stichting Kritisch Faunabeheer zou volgens Lucienne erop gericht moeten zijn de jagers op andere gedachten te brengen. *'Maar ze zijn nogal koppig,'* zegt ze, *'dus dat is geen gemakkelijke taak. Wat ook belangrijk is, is het beïnvloeden van de publieke opinie, hoewel sommige jagers daar nog koppiger van worden. Verder vind ik het fantastisch dat Stichting Kritisch Faunabeheer jachtpartijen verstoort. Heel goed! Ik heb een enorm respect voor de mensen die dat durven te doen. Zelf heb ik weleens met jagers gediscussieerd, maar over het algemeen probeer ik dat toch te vermijden. Ik word vreselijk emotioneel, een soort verstikte woede, en ik krijg dan de behoefte om te gaan slaan. Ik houd de ontwikkelingen bij en lees wat de jagers allemaal uitspoken. Dan vecht ik terug met mijn eigen wapens, door het schrijven van stukjes. Daar komt nog bij dat de jacht niet het enige is waar ik me mee bezig houd. Als je natuurbeschermer bent of, zoals in mijn geval, natuurjournalist, dan heb je toch je portie frustratie al. Je moet heel*

erg op jezelf letten en zorgen dat je niet gedeprimeerd raakt of verbitterd wordt door de manier waarop mensen de natuur mishandelen. Je bent steeds op zoek naar lichtpuntjes. Daardoor kun je verder gaan en draag je steeds iets positiefs uit naar je publiek toe. Ik denk dat het heel belangrijk is dat ik altijd op een motiverende manier schrijf. De negatieve manier werpt geen vruchten af; dat is wel gebleken. Als ik naast mijn schrijfwerk ook nog een kerk waar de Hubertusmis wordt opgedragen, onder het bloed zou moeten gaan spuiten of met de boksbeugel een jachtpartij zou moeten gaan verstoren - dan kon je me opvegen. Dus dat laat ik aan anderen over.'

Knappe mannen

Lucienne heeft niet alleen bezwaren tegen de plezierjacht. Ze vindt ook dat de natuur in het algemeen te veel wordt gezien als een wetenschap. *'De natuur is bijna eigendom van onderzoekers en biologen,'* zegt ze verontwaardigd. *'De 'gewone' mensen hebben vrijwel niets met de natuur te maken, ze zien alleen de natuurfilms op de televisie. Aan het eind van zo'n film wordt altijd een vingertje geheven: "Zo mooi is het, maar als we niet oppassen dan is het er straks niet meer." Veel mensen denken dan: "Gelukkig zijn er hele knappe mannen die ervoor zorgen dat het zover niet komt." Ze voelen zich nauwelijks betrokken bij de natuur, zien die als iets groots en ingewikkelds, waarin je minstens moet*

'... poelen graven voor padden en kikkers ...'
(foto: Pieter Eibers)

zijn afgestudeerd. De hele natuur is opgebouwd uit kringlopen, grote en kleintjes. Wie die kleine verbanden leert zien, gaat vanzelf ook de grote begrijpen. Vervolgens ga je er deel van voelen en daar ook naar handelen. Ik denk dat je daar ook een stuk gelukkiger van wordt. In deze maatschappij is het verschrikkelijk ingewikkeld om je plekkie te vinden. Je ziet het aan de vele mensen die zich in een religie storten om te weten waar ze staan. Anderen vluchten in een verslaving. Hoe moderner we worden hoe verder we verwijderd raken van onze eigen wortels.'

Vrouwelijke inbreng

Dat natuur zo is verwetenschappelijkt komt volgens Lucienne doordat biologie een door mannen bedachte wetenschap is. *'Ik denk dat vrouwen wat holistischer zijn ingesteld dan mannen,'* zegt ze. *'Ik ben geen feministe, maar ik zie wel verschillen tussen mannen en vrouwen. Het overgrote deel van de mannen is geneigd om dingen in hokjes te stoppen. Ze zijn veel te veel gericht op het verzamelen van feiten. Vrouwelijke biologen doen daar ook aan mee, maar dat komt doordat emancipatie nog zo jong is in Nederland. Ik denk dat het van belang is dat vrouwen een eigen, vrouwelijke inbreng kunnen hebben. Dan kunnen mannelijke en vrouwelijke kanten elkaar aanvullen. Het klinkt wat zweverig misschien, maar het is gewoon een feit.'*

Een mannelijke bioloog deed eens een onderzoek bij wolven in Canada. Een aantal wolven werd gezenderd en hij heeft er een paar neergeschoten om de maaginhoud te kunnen bekijken. Een jaar later verklapte de bioloog trots zijn onderzoeksresultaten aan de Indianen die in het gebied woonden. De Indianen zeiden toen: "Dat wisten we dus allemaal al." Een ander voorbeeld van hoe het niet moet is een onderzoek in België, waar in een bepaald bos alle eekhoorns werden gevangen en gezenderd. Bovendien werd bij elke eekhoorn een vingerkootje afgehakt want dan konden de onderzoekers ze beter herkennen in het veld.'

Dat de natuur ook op een andere manier benaderd kan worden hebben drie beroemde vrouwen inmiddels bewezen. Lucienne: *'Jane Goodall, Dian Fossey en Biruté Galdikas werden uitgenodigd door de befaamde paleontoloog Louis Leakey om de drie grote mensapen op aarde te bestuderen, met als doel erachter te komen welke aap het dichtst bij de mens staat. Leakey koos speciaal vrouwen voor dit project omdat hij van mening was dat vrouwen geduldiger zijn. Hij verwachtte dat vrouwen wellicht langer over het onderzoek zouden doen, maar dat ze wel met betere resultaten zouden komen. Hij heeft gelijk gekregen. Het heeft twintig jaar geduurd, maar toen wisten die vrouwen ook werkelijk alles van deze apen - zonder zenders, en zonder ooit een vingerkootje te hebben afgehakt.'*

VAN HET FRONT

De zedelijkheid van de KNJV

Ieder kan het nu weten

De Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging heeft een brochure uitgegeven met als titel *Goed rentmeesterschap*. Slechts 16 pagina's A4, maar heel serieus bedoeld. Dit blijkt o.a. uit de ondertitel: 'Een plaatsbepaling van het Jachtbedrijf in gebieden met natuurfuncties'. Inderdaad: Jachtbedrijf met een hoofdletter, natuurfuncties met een kleine letter!

De KNJV vond dit stuk belangrijk genoeg om het aan de leden van de vaste kamercommissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij te sturen. Daarom moet ook u er toch wel even kennis van nemen, althans van de hoofdzaken, want u moet zo goed mogelijk weten en kunnen doorgeven wat de jagers bezielt, en hoe zij leden van de Tweede Kamer bestoken met hun beweringen en stellingen, die in de brochure steeds 'conclusies' worden genoemd. Afschuwelijk, oordeelt u zelf.

Ik zal me voorshands beperken tot drie droevige grepen. Op diverse andere punten hoop ik later terug te komen.

1 Waar draait het nu eigenlijk om bij de KNJV, los van alle mooie franje?

Lees de uitspraak op pag. 7: 'Wel jacht, tenzij...' U had misschien gedacht dat het zou zijn: 'Geen jacht, tenzij noodzakelijk, b.v. beheersjacht.' Maar nee, niks noodzakelijk, niks beheersjacht. Gewoon altijd jacht, tenzij...

De KNJV schrijft daarbij dat dit standpunt een logisch gevolg is van het feit dat de mens integraal onderdeel uitmaakt van het ecosysteem, dat het benutten van natuurlijke hulpbronnen zo oud is als de mensheid en dat een 'verstandig gebruik' geen enkele bedreiging vormt voor de betrokken populaties.

Let op de argumentatie: gewoon een 'logisch gevolg' van iets. Ik laat de juistheid daarvan even in het midden; waar het me nu om gaat is: hier speelt geen enkel ethisch besef mee. De enige beperking is dat je zo 'verstandig' moet zijn om de populaties niet helemaal om zeep te helpen ('Wise use' noemen ze dat), want anders is er niks meer om op te jagen.

In de praktijk betekent dit b.v. als de ganzen langskomen op hun trek, er jaarlijks (!) zo'n 100.000 van afschieten, die vrijwel alle op de mesthoop belanden. Wise use! Geloof u het nog?

2 Het afwezig zijn van ethische normen is geen vergissing: zie pag. 7. Daar viel mijn oog op het woord ETHIEK boven een paragraaf. Benieuwd begon ik te lezen. Welke opvattingen zouden de jagers hebben over zedelijk gedrag? Luister:

'Een kenmerk van ethiek is dat ze steeds meer geïndividualiseerd wordt en het heel moeilijk is om overeenstemming te verkrijgen in ethische discussies. In een democratische samenleving is het een grote vrijheid om op dit punt van mening te verschillen. De keuze die de jager maakt om dieren te doden vanuit een redelijk doel is een keuze, die van de dierenbeschermers om het niet te doen is een

KNJV: 'Doden en gedood worden is een natuurlijk gegeven.' Voor een ander z'n lol aangeschoten worden ook? (foto: Rita Stockmann)

andere. Beide keuzes zijn acceptabel als men de gemeenschappelijke noemer natuurbehoud aanvaardt.

Conclusie: Bij de overweging in hoeverre jacht in bepaalde gebieden wel of niet kan worden toegestaan, kunnen ethische argumenten geen rol spelen. Immers, het feit op zich dat dieren worden gedood tijdens de jacht (of visserij) is uit oogpunt van natuurbehoud niet relevant. Doden en gedood worden is immers een natuurlijk gegeven.'

Ik zou zo zeggen: duidelijker kan het niet. Doden is gewoon een natuurlijk iets. Wat maak je je druk over ethiek?! Gedood worden is ook een natuurlijk gegeven, zegt de KNJV. O ja? Maar bij 'het Jachtbedrijf' dan toch wel heel eenzijdig. Ziet u de jagers/predators met hun moderne automatische geweren, hun lokmiddelen, vangkooien, 4-wiel-drive-terreincrossers etc.?

3 Lees nu tot slot nog even twee zinnen uit hun volgende paragraaf: 'Goed rentmeesterschap' (pag. 8)

'Wel relevant (d.w.z. in tegenstelling tot ethische motieven! - JP) is, of door jachtactiviteiten de beheersdoelstelling van het betreffende gebied onmogelijk wordt gemaakt. Indien dit niet het geval is en jacht dus een goed rentmeesterschap niet in de weg staat, zijn er geen rationale argumenten om jacht niet toe te staan.'

Zonder enige gêne komen de jagers voor hun standpunt uit. Op de foute redenering ga ik nu niet in. Hoe moet je zoiets beoordelen? Eerlijk? Onnozel? Gevoelloos? Simpele zielen? 'Klein beetje' asociaal? - Om bang van te worden! 33.000 mensen in onze samenleving die er zo over 'denken!' Mijn moeder zou gezegd hebben: Zouden ze wel 'normaal' zijn? Ik kan er niet omheen, maar eigenlijk denk ik, zou ik graag denken: dit kan toch niet waar zijn! Misschien ben ik te naïef. Moet ik nu echt aannemen dat ze werkelijk allemaal het gevoel hebben dat dit zo kan in onze samenleving? En wat zou de kamercommissie voor LNV hiervan denken?

In elk geval is de KNJV duidelijk: In Nederland hanteren tienduizenden een geweer, die volgens het getuigenis van hun eigen *koninklijke* organisatie hun handelen niet, zoals elk ander mens, behoeven te toetsen aan ethische normen.

Ieder kan dit nu weten. Zeg het voort!

Jeen Poeder

Kracht

Boos kun je je erom maken dat, door versluiserend taalgebruik, pseudowetenschap en het met poeha poseren als natuurminnaars en hoeders van onze fauna - ja, de hele natuur -, de jagers er telkens weer in slagen de mensen te bedotten en zelfs voor hun karretje te spannen. Ben je reëel, dan zie je in, dat SKF met - hoe je het ook wendt of keert - ethisch zuiwere principes, op het vlak van ideeën en overtuiging met hen de strijd voortdurend en met kracht moet voeren: argument tegenover argument, zedelijkheid tegenover onzedelijkheid. Het is daarbij voor ons een hart onder de riem, als uit een voorval duidelijk blijkt, dat wij door vol te houden mensen de ogen kunnen openen.

Tot de sponsors van de jagersbeurs Game Fair 1991 behoorde de firma Fort te Raamsdonksveer, producent van prefab-bungalows. Via een wat lange weg bereikten onze argumenten hun doel, wat leidde tot een brief d.d. 17-12-1991 (enigszins bekort):

'Naar aanleiding van onze aanwezigheid op de Game Fair, Uw artikel in Argus en het telefonisch contact met U, betuigen wij onze spijt met hetgeen gebeurd is.

Het heeft ons pijnlijk verrast dat wij onze medewerking aan genoemd evenement hebben verleend, terwijl dat indruist tegen opvattingen die binnen ons bedrijf met betrekking tot milieu, flora en fauna gelden.

Wij hopen dat Uw Stichting onze excuses wil aanvaarden en hopen in de toekomst op een goede samenwerking voor de doeleinden die U nastreeft.

Vertrouwende op een goed onderling contact in de komende jaren, wensen wij U veel kracht toe voor het werk dat U en ons zo na aan het hart ligt.'

Doorgaan SKF! BdB

KORT NIEUWS

Dassenbeheer

In de door het Ministerie van Landbouw uitgebrachte *Concept-evaluatienotitie dassenbeheersbeleid 1984-1989* wordt een zeer optimistische kijk gegeven op de dassenstand in Nederland. In deze notitie wordt geconstateerd dat het aantal belopen grote burchten sinds 1980 is toegenomen. De toename van 417 naar 534 wordt zo groot geacht dat het niet aannemelijk lijkt dat het aantal dassen is afgenomen. Het ministerie gaat zelfs een stap verder door te zeggen dat het gerechtvaardigd lijkt te spreken van een stabilisatie dan wel van een lichte stijging van het aantal dassen.

Op verzoek van het departement heeft de Natuurbeschermingsraad hierover een advies opgesteld. Hierin geeft de Raad de nodige kritiek op de gevolgtrekkingen die op grond van de tellingen worden gemaakt.

De Raad legt uit dat het aantal dassen wordt bepaald door het aantal 'clans' (familiegroepen) en het gemiddeld aantal clan-leden. Een clan kan gebruik maken van één burcht, van

een hoofdburcht en een stel bijburchten of van een aantal grote burchten al dan niet met een reeks bijburchten. Kortom, het is niet makkelijk om in de praktijk vast te stellen welke burchten en bijburchten tot het leefgebied van één familiegroep behoren. Daarnaast is de aard van bewoning van de verschillende typen burchten niet op voorhand bekend, want een bijburcht kan kraamburcht zijn en een hoofdburcht hoeft niet altijd die functie te vervullen.

In een rapport over de situatie in 1980 wordt naast het aantal burchten ook het aantal kraamburchten aangegeven. In de concept-notitie van het ministerie ontbreken deze gegevens, zodat een goede vergelijking niet mogelijk is. Over de grootte van de clans wordt in de notitie evenmin iets vermeld. Op grond hiervan concludeert de Raad dat er veel te veel onzekerheden zijn om onderbouwde uitspraken te doen over de aantalsontwikkeling van de dassen in ons land.

In de concept-notitie worden de overeenkomsten beschreven die worden afgesloten met grondgebruikers (gedoogovereenkomsten) en jachthouders (beheersovereenkomsten). De Raad vindt het evenwel, terecht, onduidelijk waarom er vooral overeenkomsten worden gesloten voor staatsgronden in Zuid-Limburg. Men zou verwachten dat er op de staatsgronden al een gunstig beheer plaatsvindt. Kennelijk is dit idee te optimistisch.

Een verheugend voornemen dat in de notitie wordt aangekondigd is het feit dat de das aangewezen zal worden als beschermde diersoort in de zin van de Natuurbeschermingswet. Dit betekent dat naast de das zelf ook de burchten beter beschermd zullen worden. De Raad vermeldt dat dit al vele jaren door hem is bepleit. Het ministerie heeft al vaker laten blijken goede adviezen volledig te negeren, maar gelukkig wordt er soms, zij het laat, toch naar geluisterd.

PdJ

*De Natuur-
beschermingsraad
heeft kritiek op de
optimistische
conclusies van*

*'Landbouw' aan-
gaande de ontwik-
keling van de
dassenstand, (foto:
Johan Webbink)*

OP DEZELFDE LIJN

Maatregelen tegen overlast van dieren

De Vereniging voor Vogelbescherming 's-Gravenhage en Omstreken heeft de afgelopen zomer een brochure het licht doen zien met het verenigingsstandpunt ten aanzien van maatregelen in geval van schade of overlast veroorzaakt door 'wild'. Ik zet dit woord met opzet tussen aanhalingstekens, want de brochure gaat niet alleen over wild in de zin van de Jachtwet, maar over allerlei dieren die schade of overlast kunnen veroorzaken. De brochure is samengesteld omdat de vereniging geregeld geconfronteerd werd met vragen over al of niet vermeende schade.

De vereniging wijst er met nadruk op, dat de brochure alleen gaat over voorkoming en bestrijding van schade in de stedelijke gebieden. Afgezien van enkele maatregelen tegen schade aan de duinen (te verwachten bij een Haagse vereniging) zijn de voorgestelde maatregelen natuurlijk ook in andere steden toepasbaar. Uiteraard heeft de vereniging ook wel een mening over bestrijding van schade in de landelijke gebieden, maar die zal in de regel overeenkomen met het standpunt van Vogelbescherming (de landelijke vereniging) of van SKF.

De brochure begint met een uiteenzetting van de wettelijke kaders waarin schadebeperkende maatregelen genomen kunnen worden (Vogelwet 1936, Jachtwet), gevolgd door een algemeen verenigingsstandpunt. Dat laatste komt erop neer, dat men alleen maatregelen nodig acht wanneer dieren voor de mens overlast of schade veroorzaken, of wanneer zij overlast geven in of een negatieve invloed hebben op het ecosysteem. De laatste begrippen lijken me nogal rekbaar. Overigens gaat de vereniging er wel van uit, dat elke soort een eigen plaats in het ecosysteem heeft en dat daar ook zo weinig mogelijk in moet worden ingegrepen.

De vereniging huldigt gezonde standpunten. Plezierjacht wordt in alle gevallen afgewezen; afschot als beheersmaatregel is alleen aanvaardbaar onder strikte voorwaarden: alleen bij ernstige schade, als bewezen is dat afschot het enige effectieve middel tegen de schade is en geen onaantvaardbare verstoring met zich meebrengt en als verder vaststaat dat andere maatregelen (verjagen of vangen) niet mogelijk zijn. Ook wijst de vereniging ingrijpen met jachtvogels af, enerzijds omdat men in het algemeen tegen het gebruik van deze beschermde soorten is en anderzijds omdat jachtvogels op veel vogels een versturende invloed hebben. In diverse gevallen wordt vangen of doden van de schade veroorzakende dieren afgeraden, omdat de opengevallen plaatsen direct door soortgenoten ingenomen zullen worden. Voorkomen van schade door het ontoegankelijk maken van plaatsen waar dieren ongewenst zijn (gaas, netten, vogelverschrikkers), heeft wel zin en is meestal ook voldoende effectief.

Een opsomming van schade of overlast veroorzakende soorten vormt het grootste deel van de brochure. Per soort

worden daarbij de status, de bejaagbaarheid en de aard van de schade gegeven, gevolgd door een advies met aanvullende opmerkingen en een standpunt van de vereniging. Achtereenvolgens komen aan de orde: kraaiachtigen, houtduif, stadsduif, nijlgans, blauwe reiger, aan gebouwen nestelende vogels (huismus, spreeuw, huiszwaluw, kauw), spreeuw, zilvermeeuw, knobbelzwaan, vos, konijn en verwilderde huiskat. De brochure wordt besloten met een lijst van Haagse instanties die zich bezighouden met natuurbeheer of jacht.

SKF heeft de brochure ter kennisneming ontvangen. Ik neem aan, dat alle leden van de Haagse vogelbescherming dit verenigingsstandpunt ook hebben gekregen of ten minste in staat gesteld zijn om het te bestellen. De opzet van de brochure doet echter vermoeden, dat zij alleen bedoeld is als intern stuk binnen de vereniging; een adres of een bestelmogelijkheid heb ik dan ook node gemist. Als de brochure inderdaad 'alleen maar' een intern stuk is, is dat naar mijn mening een gemiste kans. De brochure bevat een duidelijke en gezonde stellingname ten aanzien van de oorzaken van 'wild'schade - en vooral ook van vermeende schade - en van wat daartegen gedaan kan worden. Al met al een stuk dat verspreiding in ruimere kring verdient.

WV

Literatuur

Het beheer van soorten die in den Haag e.o. mogelijk schade/overlast veroorzaken, Verenigingsstandpunt.

's-Gravenhage: Ver. v. Vogelbescherming, 1991.18 pp.

*Wat onze pre-
hi teç-voorouders al
wisten: de vogel-
verschrikker kan
heel effectief zijn,
(foto: Pieter Eibers)*

*De stadsduif, hier
vertroeteld, daar
bestreden, (foto:
Pieter Eibers)*

BOEKBESPREKING

Natuur- en milieu-encyclopedie

De belangstelling voor natuur en milieu is de laatste tijd sterk gegroeid. De problematiek van natuur en milieu blijkt steeds ingewikkelder en moeilijker oplosbaar te zijn dan in het verleden werd gedacht. Vanwege de toegenomen publieke aandacht zijn er steeds meer mensen die er zich beroepshalve mee bezighouden. Tevens wordt er zowel in kranten als op radio en televisie veel aandacht besteed aan allerlei onderwerpen die met natuur en/of milieu te maken hebben.

De toegenomen kennis omtrent natuur en milieu heeft geleid tot een omvangrijk milieujargon met veel afkortingen en vaktermen. Daarnaast is er door zowel nieuwe ontwikkelingen als ongewenste gebeurtenissen een groot aantal geheel nieuwe begrippen bij gekomen. Het nadeel van deze nieuwe of zeer ingewikkelde terminologie is dat niet-specialisten er al snel geen touw meer aan vast kunnen knopen. Dit is slecht voor het milieu, want voor een milieubewuste samenleving is een goed geïnformeerd publiek noodzakelijk.

De in november 1991 uitgebrachte *Natuur- en milieu-encyclopedie* biedt hier uitkomst. In dit boekwerk worden meer dan 1500 begrippen kort en op begrijpelijke wijze behandeld en soms nog verduidelijkt met illustraties. Door de zeer snelle ontwikkelingen op dit

De betrokkenheid van een goed geïnformeerd publiek is nodig voor het tot staan brengen van de verloedering van ons milieu (foto: Pieter Eibers)

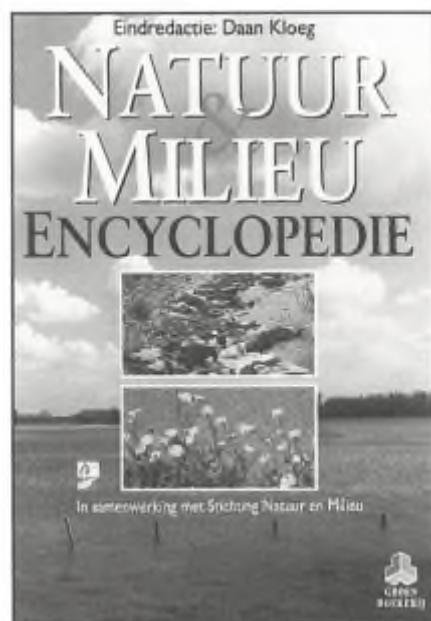

gebied zal, naar ik vrees, deze encyclopedie wel vrij snel verouderen. Mogelijkerwijs kan dit worden ondervangen door regelmatig een soort aanvulling uit te geven.

Het werk is bestemd voor zowel degene die niet dagelijks bezig is met het milieu, als voor de echte milieuspecialist. Elke specialist kent namelijk ook maar een beperkt deel van de hele natuur- en milieuproblematiek.

De *Natuur- en milieu-encyclopedie* is in samenwerking met de Stichting Natuur en Milieu tot stand gekomen onder eindredactie van Daan Kloeg. Het boek is een paperback-uitgave van 336 bladzijden en kost f 29,90. Het is uitgegeven door Zomer & Keuning in Ede onder ISBN 90 210 0221 3 en in de boekhandel verkrijgbaar.

PdJ

De Veluwe natuurlijk!

Door de plotselinge dood van de auteur Harm van de Veen (1945-'91) is dit boek (ondertitel: 'Een herkansing en eerherstel voor onze natuur') onbedoeld diens biologisch testament geworden. Het vergevorderde manuscript is voltooid door Ruud Lardinois.

De eerste hoofdstukken tekenen de Veluwe in de menselijke wurggreep van rasters, snelweglawaai, militairen enz., plus haar wordings- en verworingsgeschiedenis, en plaatsen dit natuurgebied in een Nederlands en Europees kader.

Een apart hoofdstuk gewijd aan het edelhert tekent dit dier geestdriftig en gedetailleerd, maar beschrijft ook de verstoorde relatie mens-dier, het averechts effect van rustgebieden en troetelbeheer, de domme terreur van de 'sport'jacht én hoe de mens zijn fouten kan herstellen. Een later hoofdstuk belicht, mede via buitenlandse voorbeelden, de rol die wolven, wisenten en andere dieren kunnen spelen in een toekomstig natuurlijk Veluws ecosysteem.

Beschreven wordt hoe onnatuurlijk onze bossen zijn geworden door een beheer dat slechts op productie gericht was, hoe in de jaren 70 het verzet hiertegen opkwam en gebundeld werd, en hoe in de toekomst door scheiding van strijdige functies (productie, recreatie, waterwinning ... natuur) ook het zelfregulerend, natuurlijk samengesteld bos weer een kans moet krijgen.

De door menselijk ingrijpen ontstane 'kijkboekversie' van de natuur wordt gesteld tegenover de natuur die (aan zich-) zelf werkt: hoewel alle oerbos uit ons land is verdwenen, zijn alle processen die dat oerbos hebben gemaakt er nog steeds. Waartoe aan haar lot overgelaten natuur in staat is, tonen de Oostvaardersplassen. De op het behoud van halfnatuurlijke landschappen mikkende natuurbescherming krijgt forse vegen uit de pan: Door het op bepaalde soorten gerichte beheer loopt de graad van natuurlijkheid alsmat terug en gaat onstuitbaar de verarming door. Grootschalig

tuinieren is in strijd met het dynamische karakter van natuurlijke processen, doordat vitale functies zoals concurrentie, selectie en sterfte buiten werking zijn gesteld. In plaats van het plegen van het huidige natuurbehoud, dat in een rigide systeem met mechanische middelen en kalenderdata werkt, moeten onze handen in de zakken om de ecologische evolutie haar gang te laten gaan zonder b.v. het hinderend effect van de menselijke smaak. Voor het herstel van een duurzaam ecosysteem is de Veluwe groot genoeg.

Allerlei mensen zoeken en ervaren allerlei soorten beleving in het bos, de dagjesmens-met-kroost evengoed als de 'ware' natuurbelever. Al die mensen echter stelt de huidige, hooguit half-natuurlijke Veluwe teleur op het punt van dierwaarnemingen. Maar wat wil je in een gebied waar het dier des doods is voor de mens als knallende slachter, waar op 15 september zowaar de rustzoeker voor lange tijd het bos uit gejaagd wordt om de jager ongehinderd te kunnen laten 'beheren' enz.? Weer worden buitenlandse voorbeelden, zowel kwade als goede, aan-

gehaald om aan te geven hoe de Veluwe niet alleen haar natuurlijkheid kan terugkrijgen, maar ook - juist daarvoor! - een sinds eeuwen ongekende aantrekkelijkheid voor de mens!

Een mooi boek. Een hoopgevend boek!

BdB

H. v.d. Veen & R. Lardinois: De Veluwe natuurlijk; uitg. Schuyt & Co., Haarlem, 1991; ISBN 90 6097 286 4; 128 blz. A4, ongeveer 125 z.w. en kleuren-illustraties, slappe koft; prijs f 49,50.

Het edelhert wordt in De Veluwe natuurlijk met aan-stekelijk enthousiasme beschreven, (foto: Pieter Eibers)

PLUS EN MIN

Klem

De ministerraad van de EEG in Brussel heeft besloten tot een importverbod op bont van 13 met klemmen gevangen diersoorten, w.o. bever, lynx, marter, muskusrat en otter, ingaande 1 januari 1995. Door de grotere betrokkenheid van het internationale publiek bij het lot van in het wild levende dieren (jonge zeehondjes!) is de wereldmarkt voor bont spectaculair geslonken. Om een enkel voorbeeld te noemen: Het totaal aantal in Canada gevangen wilde dieren slonk tussen '88/'89 en '89/'90 van 1.485.167 tot 990.779 (- 33%), uitgedrukt in geld van CND\$ 34.046.333 tot CND\$ 22.342.338 (- 34%). Te verwachten valt, dat het sluiten van de grenzen van het belangrijkste afzetgebied voor bont de nekslag zal betekenen voor een mensionwaardige tak van nijverheid.

Aangezien ook de hermelijn op deze lijst voorkomt, dringt zich de pikante vraag op, wat het lot zal zijn van de laatste in ons werelddeel overgebleven kroningsmantels.

Wil

Het wonderlijk geheimenis van de gevoelens die de jager koestert jegens dieren, laat zich praktisch niet doorgronden. Wat te denken van het volgende citaat uit het artikel Uit het Friese veld, te lezen in *De Nederlandse jager* 1991(21) van 5 november j.L?

'Een paar jongens brachten enkele weken terug een jonge volwassen schol-ekster. De vogel heeft maar één vleugel en zal nooit kunnen vliegen. Met fijn slachtafval hebben we hem vetgemest. Blij roepend verwelkomt hij ons. Een raar gehoor in de herfst doordat zijn soortgenoten al naar het wad vertrokken zijn. Ik zal hem daar ook loslaten in de hoop dat hij de winter doorkomt. Zo'n vogel wil, al is het maar voor enkele dagen of weken, best nog wat leven.'

Vanwaar dit hypocriet sentiment? - Hieruit blijkt weer eens dat jagers slechts twee soorten dieren kennen. Enerzijds zijn er de bejaagbare dieren, die zij zonder enig medegevoel voor

'sport' doeleinden van het leven be- roven. Anderzijds zijn er niet- bejaagbare dieren, zoals deze schol- ekster, waarvoor kosten noch moeite worden gespaard om hen in leven te houden.

Het is echter de vraag of dat in het bovenvermelde geval humaan is. Reeën schieten ze af met als motief (voor wie het gelooft) dat hun dan een ellendig einde veroorzaakt door ziekte of voed- selgebrek bespaard blijft. Maar deze scholekster wordt eerst volgestopt en vervolgens, omdat hij nog wat 'wil' leven, aan zijn lot overgelaten, zodat hij waarschijnlijk enkele weken de tijd krijgt om te krepere van de honger.

Allang & straks

Onlangs hield de heer C. de Quay, voorzitter van de Koninklijke Neder- landse Jagersvereniging een toespraak tot een clubje kamerleden dat zich in de Achterhoek kwam laten voorlichten over en door een 'wildbeheereenheid', zoals lokale jagersclubs zich tegen- woordig noemen. Van een tweetal citaten uit de voorzittersmond, opgetekend uit *De Nederlandse Jager* 1991(19), is het misschien de moeite waard er even nota van te nemen.

Citaat 1: *'Ik heb de indruk dat men met name in Zuid-Europa nog lang niet zo ver is als bij ons. Daar schiet men nog op*

soorten die hier al lang beschermd worden.'

- Dat klinkt een beetje als 'Giovanni gelooft nog in Sinterklaas,' uit de mond van een achtjarige wereldwijsneus. De heer de Quay kan beter niet zo hoog van de toren blazen en zijn eigen lijn even doortrekken: bij ons wordt nog steeds voor de lol geschoten op dieren, die in een beschaafde samenleving al lang beschermd hadden moeten zijn.

Citaat 2: *'Ik zeg wel eens dat de 35.000 jagers beschouwd kunnen worden als een belangrijk netwerk van mensen die overal in het land bereid zijn de handen uit de mouwen te steken ... Als wij een mooie moestuin mogen maken, willen we er af en toe ook graag uit oogsten.*

Nederland staat in bestuurlijk opzicht nu voor de keus: of we houden dit netwerk in stand, of we laten het links liggen. Voor ons als vereniging betekent deze keus: of de achterban blijft gemotiveerd,... of er worden straks door de overheid zo veel regels en beperkingen opgelegd, dat onze achterban niet meer gemotiveerd is en niet meer te houden. Dan zal men zijn eigen gang maar gaan en dat belooft weinig goeds ...' - Wat betekent dit dreigement?

Dat de hoogste jagersbaas constateert dat in iedere jager feitelijk een stroper schuilt, die als de wetgeving in onze rechtsstaat hem te gortig wordt het 'recht' in eigen hand zal nemen? Wie is de heer de Quay eigenlijk, dat hij aan het hoofd wil staan van zulke lieden?

Vleugellam

Als resultaat van uitgebreide cam- pagnes, bij voorbeeld door het Komitee tegen den Vogelmoord, waarbij de schandalige praktijken in de internati- onale handel in uit het wild geroofde dieren aan de kaak werden gesteld, besloot de Duitse Lufthansa in novem- ber 1990 alle vervoer van deze catego- rie dieren te weigeren. In de loop van 1991 werd door nog een stuk of 20 an- dere luchtvaartmaatschappijen, waar- onder de KLM, dit goede voorbeeld gevolgd. Meer maatschappijen moeten zich hierbij nog aansluiten, maar het is nu al wel duidelijk, dat dit de handel in exotische dieren een enorme slag toebrengt.

Nog beter ware het echter, als de bescherming van uitheemse dieren én de natuur waaruit zij geroofd worden, niet afhankelijk zou zijn van de beke- ring van particuliere vervoerders, hoe verheugend die op zich ook is, maar dat hun voortbestaan zou worden bevorderd door een totaal EEG-verbod op de handel in (vreemde) wilde fauna. Dit zou tevens een steentje kunnen bijdragen aan het terugdringen van faunavervalsing, door b.v. ontsnap- ping, in onze eigen natuur.

BdB, PdJ

Oproep

Doordat een aantal redacteurs in het afgelopen jaar zijn activiteiten naar elders verplaatst heeft en een nieuw aantredende man op het laatste moment niet kon komen, zit de redactie van Argus met een twee- à drietal *vacatures*.

Wij zoeken nu dus collega's die, gemotiveerd door ons aller ideaal, als *redacteur*, of als *vaste medewerker* die bepaalde artikelen levert, willen helpen Argus gestalte te geven.

Net als wij doe je dat dan op vrijwillige basis, al krijg je natuurlijk wel de onkosten die je moet maken vergoed.

Wat wij je in ieder geval kunnen bieden, is de zekerheid dat je werkt voor een waardevol doel: het verdedigen van de van alle kanten bedreigde natuur, die het waard is dat wij ervoor knokken, beslist ook met het gedrukte woord.

De hoeveelheid tijd die je in het werk steekt, bepaal je in principe zelf.

Een vast gegeven, in elk geval voor redacteurs, is het bijwonen van de redactievergaderingen, 4 tot 6 per jaar.

Ben je op grond van studie, al dan niet voor je beroep, of ontwikkelde interesse voor de wilde fauna, iemand die met ons zou kunnen samenwerken, en die zich daar echt voor in zou willen zetten, bel of schrijf ons dan eens op het redactieadres of bel eventueel het secretariaat.

Wij wachten met veel belangstelling op je reactie!

Ben, Pauline, Pieter, Roelof, Wim.

CONGRES VERANTWOORD FAUNABELEID

Stichting Kritisch Faunabeheer (initiatiefneemster)

&

Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren, Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging,
Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie, Stichting Het Vogeljaar, Stichting Mondiaal Alternatief
organiseren op

zaterdag 4 april 1992 het Congres '*Verantwoord Faunabeleid*'.

Medewerking wordt verleend door:

Stichting Duinbehoud, Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels,
Instituut voor Natuurbeschermingseducatie, Stichting ter Bevordering van de Zoogdierbescherming en de Zoogdierstudie
in de Benelux (uitgever 'Huid en Haar'), Stichting Natuur en Milieu, Stichting Apeldoornse Milieu-organisaties.

Doel: te komen tot uitspraken over hoofdlijnen voor een ethisch, maatschappelijk en biologisch verantwoord faunabeleid in Nederland en voor de daartoe vereiste wetgeving.

Plaats: De Reehorst, Ede.

Congresvoorzitter: Mr. P.C.E. van Wijmen, advocaat te Breda en lid van de Natuurbeschermingsraad.

Prijs: f 40,- (incl. documentatie, verslag en lunch)

Als uitgangspunten voor het congres zijn zes stellingen geformuleerd:

- 1 In het wild levende dieren' moeten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Zij dienen in beginsel algehele bescherming te genieten. Ingrijpen is alleen gerechtvaardigd en toegestaan als daar zwaarwegende redenen voor bestaan. Aantalsregulatie moet in beginsel aan natuurlijke processen worden overgelaten.
- 2 In het wild levende dieren behoren niet, zoals in de huidige wetgeving, 'zaken van niemand' (res nullius) te zijn: zij vormen een gemeenschapsbezit. Derhalve draagt de gemeenschap, in het bijzonder de overheid, verantwoordelijkheid voor wat er met hen gebeurt. Geen enkele (grote of kleine) belangengroep heeft in dit opzicht exclusieve rechten of recht op een voorkeursbehandeling, ook niet de terreineigenaar.
- 3 Dieren die in Nederland in het wild voorkomen, genieten wettelijke bescherming, ook indien zij zich bevinden in omrasterde terreinen, in kooien of anderszins in gevangenschap.
- 4 Alle in Nederland in het wild levende zoogdieren en vogels moeten onder hetzelfde beschermingsregiem vallen, zoals dat nu al in de Vogelwet en in of krachtens de Natuurbeschermingswet is geregeld. Het begrip 'wild' ter aanduiding van een groep diersoorten is onbruikbaar bij het formuleren van een verantwoord faunabeleid; er is dan ook geen reden in de wetgeving een apart regiem voor 'wild' in stand te houden.
- 5 De totstandkoming van een algemene Faunawet (of Flora- en faunawet) is dringend gewenst.

Als deze vijf uitgangspunten worden aanvaard, komt de vraag: 'Wanneer is ingrijpen gerechtvaardigd en wat zijn daarvoor zwaarwegende redenen?' Dat wordt per diergroep bekeken. Daarbij geldt als uitgangspunt:

- 6 Indien ingrijpen onvermijdelijk en nodig is, gebeurt dat alleen met toestemming van de overheid. Daarbij heeft incidenteel ingrijpen de voorkeur boven permanent en hebben niet-gewelddadige middelen de voorkeur boven gewelddadige. Gewelddadige middelen zijn alleen geoorloofd, als alle andere middelen falen.

Deelonderwerpen voor de discussiegroepen zijn:

- 1 onschadelijke vogels (elf soorten) en meeuwen,
- 2 ganzen en zwanen,
- 3 eenden, meerkoeten en duiven,
- 4 kraaiachtigen,
- 5 hazen, konijnen en fazanten,
- 6 vossen en andere predatoren,
- 7 reeën,
- 8 herten en wilde zwijnen.

Nadere inlichtingen (o.a. over inschrijving) bij:

dhr. G.J. van Weess
Zinkweg 14 B
7335 DL Apeldoorn
Telefoon (055) 42 28 73

dhr. S.H.D. Voss
Olieslagershorst 103
7328 NM Apeldoorn
Telefoon (055) 42 13 62

mw. A.P. de Jong
Amstedijk-Noord 135
1183 TJ Amstelveen
Telefoon (020) 6 41 07 98